

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. VI. 6.

SINDSSYKEASYLENE'S VIRKSOMHED

1912.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1912.)

Efter de fra asylene indkomne aarsberetninger

udgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1914.

Pris: Kr. 0.50.

Norges Officielle Statistik, række V. (Statistique Officielle de la Norvège, série V.)

Nr. 1—128 findes opført i Fortegnelse over Norges Officielle Statistik 1 juli 1889—31 december 1910.

— 129—153 se omslaget paa verker trykt i 1912 og 1913.

Trykt 1912.

- 154. Rekrutering 1910. (*Recrutement.*)
- 155. Industristatistik 1909. (*Statistique industrielle.*)
- 156. Private aktiebanker 1910. (*Banques privées par actions.*)
- 157. Handelsfunktionærernes lønningsforhold m. v. 1909. (*Salaires etc. des commis de commerce.*)
- 158. Sindssykeasylenes virksomhet 1910. (*Hospices d'aliénés.*)
- 159. Norges bergverksdrift 1910. (*Mines et usines.*)
- 160. De offentlige jernbaner 1910/11. (*Chemins de fer publics.*)
- 161. De Spedalske i Norge 1906—1910. (*Les lépreux en Norvège.*)
- 162. Fagskolestatistik 1908/09—1910/11. (*Écoles professionnelles.*)
- 163. Skolevæsenets tilstand 1909. (*Instruction publique.*)
- 164. Forsemtede barn 1908 og 1909. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 165. Norges kommunale finanser 1908. (*Finances des communes.*)
- 166. Norges telegrafvæsen 1910/11. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 167. Haandverkstællingen 1910. (*Recensement des métiers en 1910.*)
- 168. Fængselsstyrelsens aarbok 1908. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 169. Aktieselskaber i 1910. (*Sociétés par actions en 1910.*)
- 170. Folketælling 1 december 1910. Første hefte: Folkemængde i Rikets forskjellige administrative inddelinger m. v. (*Recensement. I. Population des Divisions administratives, etc.*)
- 171. Norges postvæsen 1911. (*Statistique postale.*)
- 172. Norges handel 1911. (*Commerce.*)
- 173. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1910. (*Service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 174. Den norske Statskasses finanser i budgetaarene 1 april 1905—30 juni 1910. (*Finances de l'État pour les exercices 1 avril 1905 à 30 juin 1910.*)
- 175. Ulykkesforsikring 1909. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 176. Norges sparebanker 1911. (*Caisses d'épargne.*)
- 177. Norges skibsfart 1910. (*Navigation.*)
- 178. Civil retspleie 1910. (*Justice civile.*)
- 179. De faste eiendomme 1906—1910. (*Propriétés foncières rurales.*)
- 180. Fiskerforsikringen 1911. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 181. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1910. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 182. Folketælling 1 december 1910. Andet hefte: Finner og Lapper. Hjemvendte Norsk-Amerikanere, Dissentere. Blinde, Døve og Sindssyke. (*Recensement. II. Finnois et Lapons. Norvégiens rentrés après avoir émigré en Amérique. Dissidents, Aveugles, sourds et aliénés.*)
- 183. Industristatistik 1910. (*Statistique industrielle.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. VI. 6.

SINDSSYKEASYLENE'S VIRKSOMHED

1912.

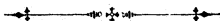
(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1912.)

Efter de fra asylene indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA,

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1914.

For aarene 1899—1903 se Norges Officielle Statistik, række IV, senest nr. 105.

For aarene 1904—1911 se Norges Officielle Statistik, senest række V, 190.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, oversigt over sykepladsene m. v. paa de norske sindssykeasyler	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylerne behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i sindssykeasylerne behandlede (tab. II)	6-7
Interkurrente sygdomme paa asylene (tab. III)	8-11
Filsammen behandlet (tab. IV)	12-13
Tilbakeiggende fra 1911 (tab. V)	12-13
Indkommet (tab. VI)	14-15
Utskrevet helbredet (tab. VII)	14-15
Utskrevet i bedret tilstand (tab. VIII)	16-17
Utskrevet uhelbredet (tab. IX)	16-17
Døde (tab. X)	18-19
Tilbakeiggende ved utgangen av 1912 (tab. XI)	18-19
Sygdomsform og behandlingens utfald for samtlige asyler (tab. XII)	20-21
Forholdet av tilbakeiggende, indkomne, utgaaede og døde til samtlige paa sindssykeasylerne behandlede (tab. XIII)	20-21
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XIV)	22
Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XV)	23
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XVI)	24
Dødsarsakene hos de paa sindssykeasylerne døde (tab. XVII)	25-27
De indkomnes hjemstavn (tab. XVIII a)	28-29
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XVIII b)	30

Table des matières.

	Page
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1912	1
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (tab. II) ..	6-7
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. III) ...	8-11
Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. IV)	12-13
Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1912 (tab. V)	12-13
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. VI)	14-15
Nombre des sorties en état de guérison (tab. VII)	14-15
Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. VIII)	16-17
Nombre des sorties en état de non guérison (tab. IX)	16-17
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. X)	18-19
Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1912 (tab. XI) ..	18-19
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. XII) ..	20-21
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (tab. XIII)	20-21
Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV)	22
L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XV)	23
Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVI)	24
Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XVII)	25-27
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. XVIII a) ...	28-29
Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVIII b)	30

	Side		Page
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XIX)	31	État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIX)	31
Liste over de oppgivne aarsaker til sindssygdomb hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XX)	32-35	Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XX)	32-35
Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling (tab. XXI)	36-37	Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XXI)	36-37
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene (tab. XXII)	36-37	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices (tab. XXII)	36-37
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXIII)	38-39	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXIII)	38-39
Utdrag av regnskapene (tab. XXIV)	40-42	Tableau des recettes et des dépenses (tab. XXIV)	40-42

Av dr. med. R. Vogt's beretning for Gaustad asyl	43	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad	43
Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sindssykeasyl i Asker (Dikemark)	44	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark	44
Av dr. L. Aalls beretning for Oslo hospitals asyl	45	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo	45
Av dr. Dedichens beretning for hans asyl	46	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen	46
Av dr. T. Dables beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad	46	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad)	46
Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud	47	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud)	47
Av dr. Henrich's beretning for Bratsberg amts sindssykeasyl paa Faret i Solum	48	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Bratsberg	48
Av dr. H. Platous beretning for Eg sindssykeasyl	49	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg	49
Av dr. H. Arnesens beretning for Søndre Bergenhus amts sindssykeasyl paa Valen	50	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Søndre Bergenhus (Valen)	50
Av dr. L. Langbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen	63	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden	63
Av dr. med. Loofts beretning for Rosenbergs sindssykeasyl	64	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg	64
Av dr. E. Martens's beretning for Møllendals sindssykeasyl	64	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal	64
Av dr. med. Evensens beretning for Trondhjems hospitalsstiftelses sindssykeasyl	65	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem	65
Av dr. J. A. Sollieds beretning for Rotvold sindssykeasyl	65	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold	65
Av dr. J. T. Widerøes beretning for Rønvik sindssykeasyl	66	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik	66
Av dr. med. Evensens beretning for Kriminalasylet	68	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels	68

Oversigt over sindssykeasylenes virksomhet 1912.

Tallet paa sindssykeasyler var 17 med ialt 2 941 sykepladser. I 1911 var tallet 2 918.

Asylene var:

Gaustad, statsasyl ved Kristiania, med 330 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Dikemark, Kristiania kommunale asyl i Asker med 434 pladser, 183 for mænd og 251 for kvinder.

Oslo hospitals asyl i Kristiania med 63 pladser, kun for kvinder, (ifølge kongelig resolution av 28de oktober 1910).

Dr. Dedichøns asyl, privat, ved Kristiania, med 58 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Blakstad, Akershus amtskommunes asyl i Asker, med 147 pladser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

Sanderud, Hedemarkens amtskommunes asyl i Stange, med 133 pladser, 72 for mænd og 61 for kvinder.

Bratsberg amtskommunes asyl i Solum, med 115 pladser, 68 for mænd og 47 for kvinder.

Kristiansands kommunale asyl med 21 pladser.

Eg, statsasyl i Kristiansand, med 260 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Valen, Søndre Bergenhus amtskommunes asyl i Fjelberg, med 181 pladser, 101 for mænd og 80 for kvinder.

Neevengaarden, kommunalt asyl i Bergen, med 322 pladser, 126 for mænd og 196 for kvinder.

Rosenbergs asyl, privat, i Bergen, med 175 pladser, kun for mænd.

Møllendals asyl, privat, ved Bergen, med 80 pladser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

Trondhjems hospitalstiftelses asyl, kommunalt, med 82 pladser.

Rotvold, statsasyl ved Trondhjem, med 275 pladser, 145 for mænd (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

Rønvik, statsasyl ved Bodø, med 230 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Kriminalasylet i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Aar.	For første gang i et norsk asyl indlagte syke.	Belæg pr. 31te decbr. 1912.	Sykepladser pr. 31te decbr. 1912.	Middeltal av daglig forpleiede syke.	Gjennomsnittlig utgift pr. patient pr. dag ¹⁾ .
					Kr.
1908.....	744	2 518	2 551	2 458	} 1.39
1909.....	747	2 679	2 667	2 600	
1910.....	760	2 805	2 858	2 738	
1911.....	720	2 957	2 918	2 899	} 1.41
1912.....	776	3 076	2 941	3 016	

Tabel I gir en oversikt over *asylenes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagens tal m. m. I 1912 *indlagdes* 1 091²⁾ mot 1 038 i 1911 og 1 138 i 1910. Forholdet av indlæggelser til tallet paa sykepladser for samtlige asylter (2 941) utgjorde 37.1 pct. og var for hvert asyl følgende:

Dedichens.....	106.9 pct.	Dikemark.....	31.1 pct.
Kristiansand.....	76.2 «	Møllendal.....	23.8 «
Gaustad.....	55.8 «	Bratsberg.....	29.6 «
Valen.....	54.7 «	Trondhjem.....	19.5 «
Oslo.....	54.0 «	Sanderud.....	14.3 «
Eg.....	51.2 «	Blakstad.....	6.8 «
Rotvold.....	46.5 «	Rosenbergs.....	6.8 «
Rønvik.....	45.7 «	Kriminalasylet.....	5.7 «
Neevengaarden.....	32.3 «		

Procentforholdet av *mænd* og *kvinder* sees av følgende sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbakeiggende fra 1911.....	53.0 pct.	47.0 pct.
Indkommet i 1912.....	50.4 «	49.6 «
Tilsammen behandlet.....	52.3 «	47.7 «
Utgaat og død.....	49.1 «	50.9 «
Tilbakeiggende ved utgangen av 1912.....	53.3 «	46.7 «

Forholdet av tilbakeiggende, indkomne, utgaede og døde til alle behandlede ved de enkelte asylter sees av tabel XIII.

Av de «*utgaede*» og «*døde*» utskreves 20.8 pct. helbredet, 24.7 pct. bedret, 33.8 pct. uhelbredet, 1.1 pct. efter avgit erklæring og 19.6 pct. døde.

Forpleiningsdagens tal utgjorde 1 103 835 eller gjennomsnittlig for hver av alle behandlede 271.3 dage (i 1911 275.3; i 1910 261.9 dage).

¹⁾ Utreignet efter opgaverne fra statens og de kommunale asylter.

²⁾ Se anmerkningen paa tabellen.

Middeltallet av daglig behandlede syke var 3 015.9 (i 1911 2 898.6, i 1910 2 738.3). Tallet paa de for fattigvæseners og *privates* regning behandlede syke sees av tabel II. For det offentliges regning forpleiedes 84.5 pct., for *privates* 15.5 pct.

Sundhetstilstanden har gjennemgaaende været meget god; de meldte interkurrente sygdomme vil sees av tabel III.

Dødsaarsakene og de dodes alder sees av tabel XVII. Den hyppigste dødsarsak var tuberkulose, som forårsaket 28.2 pct. av *såmtlige* dødsfald. Sygdomme i hjerne og rygmarv utgjorde 18.0 pct. og krupøs lungebetændelse 10.2 pct.

Tabel XIV¹⁾ viser alderen hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

7.6 pct. var under	20 aar.	6.2 pct. var mellem	60—70 aar.
29.0 « « mellem	20—30 «	3.2 « « —	70—80 «
24.3 « « —	30—40 «	0.5 « « —	80—90 «
17.7 « « —	40—50 «	0.1 « « ukjendt.	
11.5 « « —	50—60 «		

Tabel XV¹⁾ viser alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig. Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

4.3 pct. var under	15 aar.	8.6 pct. var mellem	40—45 aar.
10.3 « « mellem	15—20 «	7.1 « « —	45—50 «
15.1 « « —	20—25 «	8.4 « « —	50—60 «
11.2 « « —	25—30 «	5.2 « « —	60—70 «
8.9 « « —	30—35 «	1.9 « « over	70 «
9.0 « « —	35—40 «	9.9 « « ukjendt.	

Sygdømmens varighet (tabel XVI¹⁾ var for:

42.1 pct. under	1/2 aar.
14.3 « «	1/2—1 «
7.6 « «	1—2 «
27.3 « «	2 aar og derover.
8.6 «	ukjendt.

De indkomnes hjemstavn (tabel XVIII a) er opgit for 1106. Av disse var 59.9 pct. fra landdistriktene, 38.9 fra byene; 1.2 pct. var hjemmehørende i utlandet. Av de for første gang i norsk asyl indkomne (tabel XVIII b) var 57.9 pct. fra landdistriktene, 40.5 pct. fra byene, 1.4 pct. fra utlandet og 0.1 pct. ukjendt.

Med hensyn til *egteskapsforhold* (tabel XIX¹⁾ var 62.6 pct. ugifte, 32.1 pct. gifte, 3.9 pct. i enkestand og 0.9 pct. fraskilte. 0.5 pct. var ukjendt.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygdøm* er gjort i tabel XX¹⁾. Av 776 er ingen årsak opgit for 316 eller 40.7 pct. Blandt de andre 460 anføres arvelig anlæg overhovedet hos 226 eller 49.0 pct., psykiske årsaker hos 61 eller 13.2 pct., drik hos 39 eller 8.5 pct. og syfilis hos 30 eller 6.5 pct.

¹⁾ Tabellene XIV, XV, XVI, XVIII b, XIX, XX og XXI omfatter kun de for første gang i et norsk asyl indlagte.

Stand og stilling (tabel XXI¹⁾ er opgit for 777. Herav tilhørte:

25.0	pct.	arbeiderstanden,
19.4	«	bonde-, husmands- og inderststanden,
13.6	«	haandverkerstanden,
13.1	«	tjenerstanden,
8.1	«	sjømandsstanden (fiskere),
7.6	«	handelsstanden.

Arbeidsvirksomheten blandt de sindssyke fremgaar av tabel XXII. Av samtlige patienter arbeidet 33.3 pct. (mænd 36.4 pct., kvinder 29.8 pct.).

Ved hvert asyl var forholdet av arbeidende syke til middelbelægget følgende:

Kriminalasylet	76.9	pct.	Kristiansand	43.7	pct.
Rønvik	63.7	«	Gaustad	41.5	«
Trondhjem	52.2	«	Rosenbergs	40.3	«
Sanderud	51.9	«	Bratsberg	37.2	«
Eg	51.7	«	Blakstad	36.9	«
Valen	50.1	«	Møllendal	36.6	«
Rotvold	48.0	«	Dikemark	28.6	«
Neevengaarden	46.6	«	Dedichens	26.8	«
Oslo	43.7	«			

Bruk av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXIII.

I tabel XXIV meddeles et utdrag av regnskapene fra statens og de kommunale asyler.

¹⁾ Se foregaaende side.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over tallet paa de
Tableau de mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeleggende ved utgangen av 1911.			Indkommet i 1912.			Tilsammen behandlet i 1912.			Ut					
										helbredet.			bedret.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
Gaustad	342	188	154	184	102	82	526	290	236	34	13	21	38	22	16
Dikemark	423	215	208	135	72	63	558	287	271	17	7	10	34	12	22
Oslo	43	-	43	34	-	34	77	-	77	2	-	2	2	-	2
Dedichens	47	19	28	62	29	33	109	48	61	4	3	1	15	7	8
Blakstad	142	74	68	10	5	5	152	79	73	-	-	-	5	3	2
Sanderud	145	85	60	19	5	14	164	90	74	3	1	2	9	3	6
Bratsberg	111	60	51	34	14	20	145	74	71	9	2	7	4	3	1
Kristiansand	26	13	13	16	9	7	42	22	20	1	1	-	-	-	-
Eg	291	146	145	133	68	65	424	214	210	40	21	19	12	5	7
Valen	179	87	92	99	51	48	278	138	140	19	8	11	28	11	17
Neevngaarden	309	129	180	104	53	51	413	182	231	25	13	12	22	8	14
Rosenbergs	124	124	-	12	12	-	136	136	-	-	-	-	2	2	-
Møllendal	87	50	37	19	4	15	106	54	52	3	-	3	3	-	3
Trondhjem	86	45	41	16	7	9	102	52	50	1	-	1	7	4	3
Rotvold	282	151	131	128	73	55	410	224	186	18	10	8	39	17	22
Rønvik	288	148	140	105	55	50	393	203	190	29	13	16	25	14	11
Kriminalasylet	32	32	-	2	2	-	34	34	-	1	1	-	-	-	-
Tilsammen	2 957	1 566	1 391	1112	561	551	4069	2127	1942	206	93	113	245	111	134

A n m. Fra Dedichens asyl utgik 18 patienter til behandling paa andre asyler. Paa Rotvold

Tabel II. Forholdet mellem de for
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbakeleggende fra 1911.						Indkommet i 1912.						Tils. behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
Gaustad	274	150	124	68	38	30	124	65	59	60	37	23	398	215	183
Dikemark	412	208	204	11	7	4	129	70	59	6	2	4	541	278	263
Oslo	26	-	26	17	-	17	4	-	4	30	-	30	30	-	30
Dedichens	-	-	-	47	19	28	-	-	-	62	29	33	-	-	-
Blakstad	128	64	64	14	10	4	9	4	5	1	1	-	137	68	69
Sanderud	138	82	56	7	3	4	16	5	11	3	-	3	154	87	67
Bratsberg	91	50	41	20	9	11	28	13	15	6	1	5	119	63	56
Kristiansand	26	13	13	-	-	-	9	5	4	7	4	3	35	18	17
Eg	239	122	117	52	24	28	106	50	56	27	18	9	345	172	173
Valen	170	86	84	9	1	8	91	48	43	8	3	5	261	134	127
Neevngaarden	269	108	161	40	21	19	73	39	34	31	14	17	342	147	195
Rosenbergs	112	112	-	12	12	-	12	12	-	-	-	-	124	124	-
Møllendal	84	49	35	3	1	2	19	4	15	-	-	-	103	53	50
Trondhjem	79	43	36	7	2	5	13	5	8	3	2	1	92	48	44
Rotvold	231	123	108	51	28	23	106	63	43	22	10	12	337	186	151
Rønvik	284	147	137	4	1	3	103	54	49	2	1	1	387	201	186
Kriminalasylet	32	32	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	34	34	-
Tilsammen	2 595	1 389	1 206	362	176	186	844	439	405	268	122	146	3439	1828	1611

1) 24 er i aarets løp gaat over fra privat til offentlig forpleining. Der betales delvis privat

paa sindssykeasylene behandlede.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

gaat						Tilsammen utgaat og død.			Tilbakeleggende ved utgangen av 1912.			Middelbelæg.	Antal forleiningdage.			
uhelbredet.			efter avgitt erklæring.			Døde.										
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav						
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.					
70	44	26	5	4	1	23	10	13	170	93	77	356	197	159	350.6	128 333
29	9	20	-	-	-	22	12	10	102	40	62	456	247	209	441.3	161 504
7	-	7	-	-	-	4	-	4	15	-	15	62	-	62	50.8	18 606
25	9	16	-	-	-	6	4	2	50	23	27	59	25	34	50.8	18 602
1	1	-	-	-	-	7	5	2	13	9	4	139	70	69	140.9	51 572
2	-	2	1	1	-	10	5	5	25	10	15	139	80	59	147.0	53 790
8	4	4	-	-	-	4	1	3	25	10	15	120	64	56	111.8	40 920
8	5	3	-	-	-	4	2	2	13	8	5	29	14	15	27.4	10 016
59	27	32	3	3	-	9	6	3	123	62	61	301	152	149	291.3	106 604
16	4	12	-	-	-	25	19	6	88	42	46	190	96	94	186.6	68 312
17	11	6	1	1	-	26	10	16	91	43	48	322	139	183	313.9	114 877
-	-	-	-	-	-	10	10	-	12	12	-	124	124	-	123.0	45 026
8	2	6	-	-	-	6	4	2	20	6	14	86	48	38	87.4	31 990
2	1	1	-	-	-	4	3	1	14	8	6	88	44	44	88.2	32 281
66	39	27	1	1	-	11	7	4	135	74	61	275	150	125	279.4	102 262
17	3	14	-	-	-	23	14	9	94	44	50	299	159	140	293.3	107 355
1	1	-	-	-	-	1	1	-	3	3	-	31	31	-	32.2	11 785
336	160	176	11	10	1	195	113	82	993	487	506	3 076	1 640	1 436	3 016.0	1 103 835

indkom 3 patienter 2 ganger.

offentlig og privat regning behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

let i 1912.			Utgaat.						Døde.						Tilbakeleggende ved utgangen av 1912.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
128	75	53	82	45	37	65	38	27	19	8	11	4	2	2	297	162	135	59	35	24
17	9	8	75	26	49	5	2	3	20	11	9	2	1	1	446	242	204	10	5	5
47	-	47	4	-	4	7	-	7	2	-	2	2	-	2	27	-	27	35	-	35
109	48	61	-	-	-	44	19	25	-	-	-	6	4	2	-	-	-	59	25	34
15	11	4	5	3	2	1	1	-	6	5	1	1	-	1	129	63	66	10	7	3
10	3	7	14	5	9	1	-	1	10	5	5	-	-	-	130	77	53	9	3	6
26	10	16	16	6	10	5	3	2	4	1	3	-	-	-	103	58	45	17	5	12
7	4	3	4	3	1	5	3	2	2	1	1	2	1	1	29	14	15	-	-	-
79	42	37	92	44	48	22	12	10	7	4	3	2	2	-	249	125	124	52	27	25
17	4	13	55	23	32	8	-	8	25	19	6	-	-	-	181	92	89	9	4	5
71	35	36	49	25	24	16	8	8	20	8	12	6	2	4	280	117	163	42	22	20
12	12	-	2	2	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	112	112	-	12	12	-
3	1	2	14	2	12	-	-	-	6	4	2	-	-	-	84	47	37	2	1	1
10	4	6	8	4	4	2	1	1	4	3	1	-	-	-	83	43	40	5	1	4
73	38	35	96	50	46	28	17	11	11	7	4	-	-	-	230	129	101	45	21	24
6	2	4	69	29	40	2	1	1	23	14	9	-	-	-	295	158	137	4	1	3
-	-	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	31	31	-	-	-	-
630	298	332	587	269	318	211	105	106	170	101	69	25	12	13	2 706	1 470	1 236	1) 370	169	201

for 10 paa Neevengaarden og for 1 paa Trondhjems asyl.

Tabel III. Meldte tilfælde av interkurrente
Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.			Gaustad.		Oslo.	Dike-mark.	Sanderud.		Bratsberg.		Kristian-sand.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.										
Angina	30	9	21	1	8	-	-	1	1	2	3	-	-
Apoplexi.....	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Appendicit.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asystoli	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronkit; bronko- pneumoni	11	9	2	-	-	-	-	4	-	2	1	-	-
Bursit; hydarthros.	4	3	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Cancer ventriculi..	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carbunkel; furun- kel	22	15	7	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Chlorose	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cholelithiasis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Combustio	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarré; enterit; colit.	221	102	119	2	1	-	-	8	14	-	-	1	1
Difteri	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Distorsio pedis. ...	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Erysipelas	9	2	7	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-
Feber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris catarrhalis; katarr	32	24	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fistula	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractur ¹⁾	13	4	9	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Gastrit; gastralgi.	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hernia incarcerata	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Hudsygdomme	20	13	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hysteri.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmatom	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmaturi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	4	3	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenta	9	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ischias	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Fr. brachii 1; — antibrachii 1; — radii 3; — colli femoris 3; — cruris 1; — fibulæ 1;

sygdomme paa asylene i 1912.

dans les hospices d'aliénés.

Eg.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Krimi- nal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
1	1	2	5	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	8	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	76	60	-	-	11	-	-	-	-	1	2	3	40	-
3	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	8	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	5	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	7	2	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.			Gaustad.		Oslo.	Dike-mark.	Sanderud.		Bratsberg.		Kristian-sand.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.										
Lumbago	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luxatio maxillæ inf.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Menorrhagi	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metrit.	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbilli	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephrit.	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis cordis ...	5	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Parotit	4	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Periostit.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleurit; empyem ...	9	6	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Pneumoni.	12	7	5	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-
Prolapsus recti; p. ani.	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyogene infectioner (absces, flegmone, lymfangit etc.) ..	37	25	12	2	2	-	-	-	1	-	-	1	-
Rheumatisme	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skabb	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber ...	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tendovaginitis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose.	23	16	7	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Tyfoidfieber	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcera.	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi ...	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varicellæ	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Vulnera	10	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øiensygdome ¹⁾ ..	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øresygdome	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	554	292	262	9	19	1	4	15	17	6	12	3	2

¹⁾ Deriblandt 1 ruptura corneæ post contusionem.

III (forts.).

Eg.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Krimi- nal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2	1	-
-	-	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	16	4	1	-	-	-	-	1	1	1	-	2	4	-
-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
2	1	7	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-
-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	1	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
13	16	153	95	8	13	12	1	1	2	4	10	8	59	70	1

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gautstad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.													
Melancholia.....	529	182	347	40	60	16	24	19	5	5	5	3	1	3	9	11
Mania.....	233	96	137	23	23	6	8	11	3	-	-	2	1	-	-	2
Amentia.....	143	52	91	-	-	6	17	1	-	-	-	3	-	-	2	3
Dementia.....	2054	1163	891	140	93	163	175	31 ¹⁾	12	17	46	32	65	42	45	34
Paranoia.....	240	143	97	6	12	22	4	3	2	2	2	-	1	1	5	4
Insania periodica.....	251	98	153	-	-	11	14	2 ²⁾	17	31	3	6	4	14	7	9
— epileptica.....	66	51	15	6	-	1	1	-	-	-	2	1	3	2	1	-
— hysterica.....	103	7	96	4	32	1	10	4	-	4	-	11	-	2	-	3
— hypochondrica.....	23	17	6	7	2	4	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-
— degenerativa.....	145	104	41	15	7	24	9	- ³⁾	4	1	12	11	1	2	2	3
— neurasthenica.....	9	2	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Alcoholismus.....	55	55	-	14	-	10	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	58	46	12	14	1	18	5	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	11	7	4	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)...	121	80	41	11	3	1	1	4	1	1	7	4	12	8	2	1
Til observation.....	28	24	4	10	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	4069	2127	1942	290	236	287	271	77	48	61	79	73	90	74	74	71

1) Dem. sec. 1 m. 3 k.; D. sen. 1 m. 4 k.; D. præcox 9 m. 8 k.; D. paranoid. 1 m. 2 k.

2) 16 m. og 27 k. opført under diagnosen manisk depression.

3) 3 av mændene er opført under diagnosen insania constitutionalis og den ene kvinde under

4) Dem. sen. 3 m. 1 k.; D. præcox 35 m. 31 k.

Tabel V. Tilbakeiggende

Nombre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gautstad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Til.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.													
Melancholia.....	335	115	220	24	37	14	16	11	2	2	3	3	1	3	6	8
Mania.....	131	52	79	12	12	5	4	7	2	-	-	1	1	-	-	-
Amentia.....	97	30	67	-	-	3	12	-	-	-	-	3	-	-	1	3
Dementia.....	1612	908	704	103	71	120	144	16	4	10	44	29	62	35	39	28
Paranoia.....	214	133	81	6	11	21	3	1	2	1	2	-	1	-	5	4
Insania periodica.....	157	68	89	-	-	9	10	1	5	11	3	6	4	10	4	3
— epileptica.....	48	39	9	4	-	1	-	-	-	-	2	1	3	1	1	-
— hysterica.....	67	4	63	3	20	-	5	3	-	2	-	11	-	1	-	2
— hypochondrica.....	14	13	1	6	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
— degenerativa.....	114	81	33	5	-	23	8	-	1	1	11	11	1	2	2	3
— neurasthenica.....	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	29	29	-	8	-	4	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	31	24	7	6	-	12	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	4	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)...	96	65	31	9	1	1	1	3	1	1	7	3	10	8	1	-
Til observation.....	4	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	2957	1566	1391	188	154	215	208	43	19	28	74	68	85	60	60	51

behandlet.

traités dans les hospices.

Kristian-sand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	22	63	12	25	10	27	1	6	13	3	6	35	38	16	49	1
-	1	15	35	15	13	3	11	2	9	6	1	1	10	8	8	16	-
-	1	3	6	-	3	26	42	4	-	-	-	1	1	7	9	7	-
14	13	90	51	86	65	81	104	92	31	27	38	32	123	87	126	88	11
3	4	34	24	1	-	13	26	14	2	2	-	1	23	7	11	7	4
-	-	17	14	7	23	4	7	2	-	1	3	1	16	19	5	12	2
-	-	2	-	5	1	11	4	7	2	2	1	1	3	2	7	1	-
-	-	-	8	1	5	1	2	-	-	-	-	4	-	6	-	5	-
-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
-	-	11	3	2	-	8	1	5	1	-	1	1	5	2	8	1	5
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	-
1	-	4	-	-	-	8	-	4	-	-	-	-	2	-	6	-	3
-	-	1	-	4	-	4	2	-	-	-	1	-	1	2	-	1	-
1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
3	-	10	5	3	5	6	3	5	3	1	3	2	3	1	6	2	4
-	-	4	1	1	-	6	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
22	20	214	210	138	140	182	231	136	54	52	52	50	224	186	203	190	34

katatoni.

ved utgangen av 1911.

dans les hospices au 1er janvier 1912.

Kristian-sand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	7	38	9	14	8	21	1	6	6	2	5	17	22	14	34	1
-	-	5	25	8	8	3	9	2	7	2	1	-	3	6	3	5	-
-	-	1	5	-	3	13	28	4	-	-	-	-	6	7	7	7	1
10	9	68	38	58	45	60	83	81	29	25	35	28	93	70	91	73	11
1	4	30	19	1	-	12	23	14	2	1	1	21	6	11	7	7	4
-	-	13	9	5	14	4	4	2	-	1	3	1	11	11	3	8	2
-	-	1	-	4	-	8	4	7	2	1	-	1	1	1	5	-	-
-	-	-	6	-	4	1	2	-	-	-	-	2	-	2	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	11	3	1	-	7	1	5	1	-	1	1	1	2	6	1	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	1	-	2	-	3
-	-	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	-	10	2	-	4	4	3	5	3	1	3	2	2	-	5	2	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	13	146	145	87	92	129	180	124	50	37	45	41	151	131	148	140	32

Tabel VI. Ind-
 Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.													
Melancholia	194	67	127	16	23	2	8	8	3	3	2	-	-	-	3	3
Mania	102	44	58	11	11	1	4	4	1	-	-	1	-	-	-	2
Amentia	46	22	24	-	-	3	5	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Dementia	442	255	187	37	22	43	31	15 ¹⁾	8	7	2	3	3	7	6	6
Paranoia	26	10	16	-	1	1	1	2	-	1	-	-	-	1	-	-
Insania periodica	94	30	64	-	-	2	4	1	12	20	-	-	-	4	3	6
— epileptica	18	12	6	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— hysterica	36	3	33	1	12	1	5	1	-	2	-	-	-	1	1	-
— hypochondrica	9	4	5	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	31	23	8	10	7	1	1	- ²⁾	3	-	1	-	-	-	-	-
— neurasthenica	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Alcoholismus	26	26	-	6	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	27	22	5	8	1	6	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	7	5	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	25	15	10	2	2	-	-	1	-	-	-	1	2	-	1	1
Til observation	24	21	3	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1112	561	551	102	82	72	63	34	29	33	5	5	5	14	14	20

¹⁾ Dem. sen. 1 m. 2 k.; D. præcox 6 m. 3 k.; D. paranoid. 1 m. 2 kv.

²⁾ Opført under diagnosen insania constitutionalis.

³⁾ Dem. sen. 2 m.; D. præcox 1 m. 4 k.

Tabel VII. Ut-
 Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedi- chens.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.											
Melancholia	76	31	45	6	10	1	3	1	1	1	-	-	1	3
Mania	46	20	26	3	4	1	3	-	1	-	-	-	-	-
Amentia	25	11	14	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	2
Dementia	5	3	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	24	11	13	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	-	1	1	1	1
— hysterica	11	-	11	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	1
— hypochondrica	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	8	8	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	9	9	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	206	93	113	13	21	7	10	2	3	1	1	2	2	7

¹⁾ Opført under diagnosen manisk depression.

kommet.

les hospices d'aliénés.

Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Møllen-dal.		Trond-hjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	15	25	3	11	2	6	-	-	7	1	1	18	16	2	15	-
-	1	10	10	7	5	-	2	-	2	4	-	1	7	2	5	11	-
-	1	2	1	-	-	13	14	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-
4	4	22	13	28	20	21	21	11	2	2	3	4	30	17	35	15	-
2	-	4	5	-	-	1	3	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-
-	-	4	5	2	9	-	3	-	-	-	-	-	5	8	2	4	-
-	-	1	-	1	1	3	-	-	-	1	1	2	1	2	1	1	-
-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	2	-	4	-	2	1	-
-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
1	-	4	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	1	-	4	-	-
1	-	1	-	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	-	3	3	1	2	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2
-	-	4	1	1	-	6	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
9	7	68	65	51	48	53	51	12	4	15	7	9	73	55	55	50	2

skrevet helbredet.

en état de guérison.

Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Møllen-dal.	Trond-hjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.
-	7	7	3	2	3	5	-	1	6	3	3	3	9	-
-	6	7	4	3	-	3	2	-	2	1	3	3	3	-
-	-	-	-	1	7	3	-	-	1	-	3	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-
-	6	5	1	4	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
1	21	19	8	11	13	12	3	1	10	8	13	16	1	-

Tabel VIII. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Md.	Kv.											
Melancholia.....	51	13	38	1	3	-	5	1	1	-	-	-	-	1
Mania.....	19	9	10	4	-	-	4	-	1	-	-	1	-	-
Amentia.....	5	2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	82	41	41	6	8	5	5	-	¹⁾ 2	1	-	2	2	-
Paranoia.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica....	34	16	18	-	-	-	4	1	²⁾ 4	²⁾ 5	-	-	1	2
— epileptica.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	8	1	7	1	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-
— hypochondrica....	3	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa....	14	10	4	3	1	4	2	-	-	-	2	-	1	-
— neurasthenica....	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	7	7	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	4	4	-	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)..	7	2	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	245	111	134	22	16	12	22	2	7	8	3	2	3	6

¹⁾ Dem. præcox. ²⁾ Manisk depression.

Tabel IX. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.													
Melancholia.....	39	12	27	2	3	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Mania.....	12	4	8	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	13	6	7	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Dementia.....	191	95	96	33	21	8	15	4	¹⁾ 2	5	-	-	2	1	-	-
Paranoia.....	22	13	9	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Insania periodica....	21	9	12	-	-	-	-	-	²⁾ 4	7	-	-	-	-	-	-
— epileptica.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	6	-	6	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— degenerativa....	6	4	2	-	-	-	-	-	³⁾ 2	⁴⁾ 1	-	-	-	-	-	1
— neurasthenica....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	6	5	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)..	11	5	6	2	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-
Tilsammen	336	160	176	44	26	9	20	7	9	16	1	2	4	4	-	-

¹⁾ Dem. sen. 1 k.; D. præcox 2 m. 2 k.; D. paranoid. 2 k. ²⁾ Manisk depression 4 m. 6 k.

skrevet bedret.

état d'amélioration.

Bratsberg.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosenbergs.	Møllendal.	Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
2	-	2	4	2	7	-	3	-	2	2	1	3	9	-	2
-	-	-	2	2	1	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-
-	-	1	-	6	5	3	6	1	-	1	1	6	5	9	7
1	-	2	-	1	1	-	1	1	-	-	-	5	3	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	3	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
3	1	5	7	11	17	8	14	2	3	4	3	17	22	14	11

skrevet uhelbredet.

état de non guérison.

Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	3	7	-	2	-	2	-	4	-	-	7	2	-	2	-
-	-	1	2	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	1	4	2	-	-	-	-	-	1	1	1	-
2	1	14	14	3	7	5	1	-	-	5)	1	24	17	2	9	-
3	-	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	-
-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	3	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
5	3	27	32	4	12	11	6	2	6	1	1	39	27	3	14	1

9) Insania constitutionalis. 4) Katatonia. 5) Dem. præcox.

Tabel X.
Nombre des décès

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Md.	Kv.
		md.	kv.													
Melancholia	31	11	20	1	4	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	1
Mania	10	5	5	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia	15	6	9	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	102	64	38	3	7	7	6	4	¹⁾ 1	-	4	1	4	3	1	1
Paranoia	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Insania periodica	6	3	3	-	-	-	-	-	²⁾ 1	³⁾ 1	1	-	-	1	-	-
— epileptica	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— hysterica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	14	14	-	6	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	195	113	82	10	13	12	10	4	4	2	5	2	5	5	1	3

¹⁾ Dem. sen. ²⁾ Manisk depression. ³⁾ Derav 1 Dem. sen.

Tabel XI. Tilbakeleggende
Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.		Brats- berg.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Md.	Kv.
		md.	kv.													
Melancholia	332	113	219	29	42	14	14	16	2	2	5	2	1	2	6	6
Mania	143	56	87	13	13	4	1	9	1	-	-	1	1	-	-	2
Amentia	85	27	58	-	-	6	8	-	-	-	3	-	-	-	1	1
Dementia	1680	960	720	97	63	142	149	23	9	10	41	31	59	37	42	32
Paranoia	210	128	82	4	10	21	3	3	2	2	2	-	1	1	5	2
Insania periodica	169	62	107	2	-	11	10	1	7	18	2	6	2	10	5	8
— epileptica	56	44	12	6	-	1	1	-	-	-	2	1	2	2	1	-
— hysterica	73	6	67	3	19	1	9	4	-	1	-	10	-	1	-	2
— hypochondrica	15	12	3	5	-	4	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-
— degenerativa	121	84	37	12	8	18	7	-	2	-	10	11	1	1	2	2
— neurasthenica	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	35	35	-	9	-	7	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	35	25	10	7	1	13	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	9	7	2	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	103	75	28	9	3	1	1	4	1	1	6	4	12	5	2	1
Til observation	7	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3076	1640	1436	197	159	247	209	62	25	34	70	69	80	59	64	56

Døde.

dans les hospices d'aliénés.

Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Møllen-dal.		Trond-hjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	1	2	1	4	1	1	-	1	1	-	-	2	2	2	2	-
-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
-	-	1	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
2	1	3	-	12	2	4	7	9	3	2 ⁸⁾	1	4	1	5	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	2	6	3	19	6	10	16	10	4	2	3	1	7	4	14	9	1

ved utgangen av 1912.

traitement au 31. décembre 1912.

Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Møllen-dal.		Trond-hjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	8	43	6	10	6	16	1	5	6	1	4	17	22	11	34	1
-	-	8	24	6	8	3	9	2	7	2	1	1	5	6	5	11	-
-	-	3	5	-	1	12	30	4	-	-	-	1	-	6	-	3	1
10	11	73	37	65	51	69	89	82	28	26	35	29	89	64	108	68	11
-	4	31	19	1	-	13	24	14	2	2	-	1	19	4	10	7	3
-	-	7	9	5	17	4	6	1	-	1	2	1	8	11	4	9	2
-	-	2	-	4	1	9	2	6	2	1	1	1	3	2	5	1	-
-	-	-	6	1	4	1	2	-	-	-	-	3	-	2	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	10	3	2	-	6	1	5	1	-	1	1	3	2	7	1	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	4	-	-	-	-	2	-	2	-	3
-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	1	-	1	2	-	1	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	-	10	2	3	2	6	2	5	3	-	2	2	3	-	6	1	4
-	-	-	1	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	15	152	149	96	94	139	183	124	48	38	44	44	150	125	159	140	31

Tabel XII. Sygdomsform og behand-
Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbake- liggende fra 1911.	Ind- kommet i 1912.	Til- sammen behandlet i 1912.	Ut-	
				hel- bredet.	bedret.
Melancholia.....	335	194	529	76	51
Mania.....	131	102	233	46	19
Amentia.....	97	46	143	25	5
Dementia.....	1 612	442	2 054	5	82
Paranoia.....	214	26	240	-	2
Insania periodica.....	157	94	251	24	34
— epileptica.....	48	18	66	-	2
— hysterica.....	67	36	103	11	8
— hypochondrica.....	14	9	23	2	3
— degenerativa.....	114	31	145	8	14
— neurasthenica.....	4	5	9	-	5
Alcoholismus.....	29	26	55	9	7
Paralysis generalis.....	31	27	58	-	4
Vitia organica cerebri.....	4	7	11	-	2
Idiotia (imbecillitas).....	96	25	121	-	7
Til observation.....	4	24	28	-	-
Tilsammen	2 957	1 112	4 069	206	245

Tabel XIII. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, ut-
Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Samtlige asyler.	Gaustad.	Dike- mark.	Oslo.	Dedi- chens.	Blak- stad.	Sande- rud.
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Tilbakeliggende fra 1911.....	72.7	65.0	75.8	55.8	43.1	93.4	88.4
Indkommet i 1912.....	27.3	35.0	14.2	44.2	56.9	6.6	11.6
Utgaat helbredet.....	5.1	6.5	3.0	2.6	3.7	-	1.8
— bedret.....	6.0	7.2	6.1	2.6	13.8	3.3	5.5
— uhelbredet.....	8.2	13.3	5.2	9.1	22.9	0.7	1.2
— efter avgit erklæring...	0.3	0.9	-	-	-	-	0.6
Død.....	4.8	4.4	3.9	5.2	5.5	4.6	6.1
Tilsammen utgaat og død.....	24.4	32.3	18.3	19.5	45.9	8.6	15.2
Tilbakeliggende ved aarets utgang	75.6	67.7	81.7	80.5	54.1	91.4	84.8

lingens utfald for samtlige asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat.			Tilbage- liggende ved ut- gangen av 1912.	Procentforhold til					
				samtlige for samme sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredet.	efter avgit er- klæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	behand- lede.	ind- komne.
39	-	31	332	14.4	9.6	7.4	5.9	13.0	17.4
12	-	10	143	19.7	8.2	5.2	4.3	5.7	9.2
13	-	15	85	17.5	3.5	9.1	10.5	3.5	4.1
191	-	102	1 680	0.2	4.0	9.3	5.0	50.5	39.7
22	-	4	210	-	0.8	9.2	1.7	5.9	2.3
21	-	6	169	9.6	13.5	8.4	2.4	6.2	8.5
2	-	6	56	-	3.0	3.0	9.1	1.6	1.6
6	-	1	73	10.7	7.8	5.8	1.0	2.5	3.2
3	-	-	15	8.7	13.0	13.0	-	0.6	0.8
6	-	1	121	5.5	9.7	4.1	0.7	3.6	2.8
1	-	-	3	-	55.6	11.2	-	0.2	0.4
3	-	2	35	16.4	12.7	5.5	3.6	1.4	2.3
6	-	14	35	-	6.9	10.3	24.1	1.4	2.4
-	-	1	9	-	18.2	-	9.1	0.3	0.6
11	-	2	103	-	5.8	9.1	1.7	3.0	2.2
-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
336	11	195	3 076						

gaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Brats- berg.	Kristian- sand.	Eg.	Valen.	Neeven- gaarden.	Rosen- bergs.	Møllen- dal.	Trond- hjem.	Rot- vold.	Røn- vik.	Kriminal- asylet.
pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
76.6	61.9	68.6	64.4	74.8	91.2	82.1	84.3	68.8	73.3	94.1
23.4	38.1	31.4	35.6	25.2	8.8	17.9	15.7	31.2	26.7	5.9
6.2	2.4	9.4	6.8	6.1	-	2.8	1.0	4.4	7.4	2.9
2.8	-	2.8	10.1	5.3	1.5	2.8	6.9	9.5	6.4	-
5.5	19.1	13.9	5.8	4.1	-	7.6	2.0	16.1	4.3	2.9
-	-	0.7	-	0.2	-	-	-	0.2	-	-
2.8	9.5	2.1	9.0	6.3	7.3	5.7	3.9	2.7	5.8	2.9
17.2	31.0	29.0	31.7	22.0	8.8	18.9	13.7	32.9	23.9	8.8
82.8	69.0	71.0	68.3	78.0	91.2	81.1	86.3	67.1	76.1	91.2

Tabel XIV. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.
Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Tilsammen.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Uopgit.
		md.	kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.
Melancholia	151	50	101	1	6	11	14	12	25	7	27	10	17	6	8	3	4	-	-	-
Mania	68	29	39	5	6	14	13	5	10	4	7	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Amentia	40	19	21	3	1	4	8	6	5	4	5	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Dementia	302	172	130	13	8	74	35	35	29	19	20	8	19	13	9	8	8	2	2	-
Paranoia	19	9	10	-	-	1	1	4	5	2	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	44	16	28	2	3	4	4	6	6	2	8	1	3	1	3	-	1	-	-	-
— epileptica	16	11	5	1	-	5	2	2	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— hysterica	24	2	22	1	3	-	6	1	8	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	7	4	3	-	-	1	-	1	1	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	29	22	7	2	1	7	2	8	2	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	4	2	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	17	17	-	-	-	4	-	6	-	1	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	26	21	5	-	-	-	-	4	3	10	2	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri ...	7	5	2	1	-	-	-	-	-	2	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	22	13	9	2	1	6	5	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Til observation.....	11	10	1	-	-	5	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	787	402	385	31	29	137	91	93	98	64	75	37	53	27	22	11	14	2	2	1

Tabel xv. Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt eller uopgit.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia.....	-	2	-	4	4	12	8	6	6	8	5	14	3	15	4	11	11	16	6	9	1	2	2	2
Mania.....	-	-	6	7	9	8	4	5	3	2	2	7	4	4	-	4	1	2	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	-	-	4	1	-	5	3	4	3	2	3	2	1	5	2	-	1	2	1	-	-	-	1	-
Dementia.....	2	-	27	12	41	23	22	17	13	11	8	10	7	12	8	6	4	12	9	8	5	6	26	13
Paranoia.....	-	-	-	1	1	-	-	1	2	1	-	2	1	1	1	1	2	1	-	1	-	-	3	1
Insania periodica.....	-	1	3	5	3	3	1	1	3	3	-	2	3	2	-	5	-	2	2	2	-	-	1	2
— epileptica.....	3	-	2	1	1	2	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
— hysterica.....	1	-	-	4	-	2	-	4	1	2	-	6	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1
— hypochondrica.....	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	3	1	1	-	3	2	3	-	1	2	2	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	6	-
— neurasthenica.....	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	5	-	2	-	1	-	1	-	-	-	5	-	1	-	-	-	2	-
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	4	5	-	6	1	3	-	-	-	-	-	3	-
Vitia organica cerebri.....	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	1	-
Idiotia (imbecillitas).....	12	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Til observation.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	1
Tilsammen	21	13	45	36	62	57	49	39	38	32	24	47	27	41	24	32	28	38	21	20	6	9	57	21

Tabel XVI. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under $\frac{1}{2}$ aar.			$\frac{1}{2}$ —1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
		md.	kv.															
Gaustad	137	75	62	40	23	17	16	8	8	13	9	4	39	21	18	29	14	15
Dikemark	110	59	51	44	18	26	8	6	2	10	7	3	29	13	16	19	15	4
Oslo	15	-	15	6	-	6	2	-	2	-	-	-	7	-	7	-	-	-
Dedichens	51	22	29	22	8	14	12	6	6	1	-	1	16	8	8	-	-	-
Blakstad	6	3	3	3	2	1	-	-	-	1	-	1	2	1	1	-	-	-
Sanderud	11	5	6	4	1	3	2	-	2	1	1	-	4	3	1	-	-	-
Bratsberg	22	9	13	8	3	5	2	2	3	-	-	-	9	4	5	-	-	-
Kristiansand	9	5	4	6	3	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Eg	93	47	46	47	23	24	11	4	7	5	2	3	23	13	10	7	5	2
Valen	64	35	29	21	10	11	15	9	6	6	4	2	20	12	8	2	-	2
Neevngaarden	69	34	35	26	14	12	8	1	7	8	5	3	27	14	13	-	-	-
Rosenbergs	5	5	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
Møllendal	10	2	8	7	2	5	-	-	-	2	-	2	1	-	1	-	-	-
Trondhjem	14	7	7	8	3	5	1	1	-	1	-	1	3	2	1	1	1	-
Rotvold	83	50	33	39	20	19	16	12	4	3	1	2	22	15	7	3	2	1
Rønvik	76	33	43	45	19	26	13	5	8	6	4	2	7	3	4	5	2	3
Kriminalasylet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	776	392	384	327	150	177	111	56	55	59	35	24	212	112	100	67	39	28

¹⁾ 11 til observation indlagte (Eg, Valen og Neevngaarden) ikke medtat her.

Tabel XVII. (Forts.).

Dødsårsak.	Tilsammen.		Alder og kjøen.															Uopgit alder.																
			Derav		Gautad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Valen.	Neerengaarden.	Rosenbergs.	Møllendal.			Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.	15-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90			
			md.	kv.																				Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
	md.	kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.												
Paralyse; p. generalis.	9	9	-	6	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Insania	12	7	5	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	5	2	-	1	1	1	1	1	2	1	-	1	2	2	-	-	-	-
Vitia organica cerebri.																																		
Tumor cerebri	3	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia cerebri	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjerneødem	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Myocardit. Vitia organica cordis	3	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Arteriosklerose	7	2	5	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	2	1	-	1	-	-
Hjertelammelse	15	7	8	2	-	-	1	-	-	-	-	1	3	7	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	2	2	3	1	1	2	-	1	-	1
Kronisk bronkit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronkopneumoni	3	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
Pleurit. Empyem	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Lungeemboli	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVIII a. De indkomnes hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Valen.	Neevngaarden.	Rosenbergs.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.	
Bygdene i:																			
Akershus amt	43	19	5	3	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Smaalenees	33	21	4	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskerud	20	15	-	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik amt	39	36	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Hedemarkens	51	14	1	1	1	-	19	-	-	1	-	-	-	-	-	14	-	-	-
Kristians	30	17	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Bratsberg	50	1	1	-	2	-	-	32	-	12	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Nedenes	22	-	-	-	-	-	-	-	3	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal	33	-	-	-	-	-	-	-	3	28	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Stavanger	26	-	-	-	-	-	-	-	-	19	3	2	-	2	-	-	-	-	-
Søndre Bergenhus amt	112	-	2	-	-	-	-	-	-	-	91	4	-	15	-	-	-	-	-
Nordre Bergenhus amt	30	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-
Romsdals	39	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	1	1	28	1	-	-
Søndre Trondhjems amt	29	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	24	-	-	-
Nordre Trondhjems amt	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	15	12	-	-
Nordlands	39	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	37	-	-
Tromsø	19	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-
Finmarkens	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	1	-
Bygdene tilsammen	662	127	14	9	25	8	19	32	6	79	94	37	8	19	10	91	83	1	-
Byene:																			
Kristiania	176	22	117	16	19	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	5	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikstad	7	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald	6	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	8	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Kongsvinger	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	6	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Overføres	227	51	118	21	27	2	-	1	-	2	-	-	3	-	-	2	-	-	-

Tabel XVIII a. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Valen.	Neevengaarden.	Rosenbergs.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.
Overført	227	51	118	21	27	2	-	1	-	2	-	-	3	-	-	2	-	-
Porsgrund	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Langesund	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Riser	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	11	-	-	-	1	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillesand	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	14	-	-	1	-	-	-	-	10	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Egersund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	33	1	-	-	2	-	-	-	-	24	2	4	-	-	-	-	-	-
Haugesund	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Bergen	62	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	58	-	-	-	-	-	-
Aalesund	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	7	1	-
Molde	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kristiansund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Trondhjem	23	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	15	-	1
Røros	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Stenkjær	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Levanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bodø	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-
Narvik	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Harstad	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tromsø	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Hammerfest	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Vardø	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Vadsø	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Byene tilsammen	430	54	118	23	32	2	-	2	10	54	5	65	4	-	5	34	21	1
Fra Danmark	4	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
- Sverige	6	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
- Rusland	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Frankrike	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Østerrike	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
- Afrika	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uopgit eller ukjendt fast bosted	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt ¹⁾	1109	184	135	34	62	10	19	34	16	133	99	104	12	19	16	125	105	2

¹⁾ 3 patienter var i aarets løp blit indlagt 2 ganger paa Rotvold asyl.

Tabel XIX. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.	
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.
Gaustad	137	75	62	82	45	37	49	27	22	5	3	2	1	-	1	-	-
Dikemark	110	59	51	67	33	34	35	23	12	3	-	3	2	-	-	3	3
Oslo	15	-	15	11	-	11	3	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-
Dedichens	51	22	29	28	12	16	16	7	9	4	1	3	3	2	1	-	-
Blakstad	6	3	3	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sanderud	11	5	6	7	3	4	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bratsberg	22	9	13	13	6	7	6	2	4	3	1	2	-	-	-	-	-
Kristiansand	9	5	4	4	2	2	4	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Eg	93	47	46	58	31	27	29	13	16	5	3	2	1	-	1	-	-
Valen	64	35	29	39	23	16	23	11	12	1	-	1	-	-	-	1	1
Neevengaarden	69	34	35	43	21	22	25	13	12	1	-	1	-	-	-	-	-
Rosenbergs	5	5	-	4	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	10	2	8	8	2	6	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Trondhjem	14	7	7	8	4	4	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotvold	83	50	33	55	42	13	26	8	18	2	-	2	-	-	-	-	-
Rønvik	76	33	43	52	25	27	21	8	13	3	-	3	-	-	-	-	-
Kriminalasylet	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	776	392	384	486	257	229	249	121	128	30	8	22	7	2	5	4	4

¹⁾ Kfr. anm. til tabel XVI.

hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.
 pour la première fois dans un hospice norvégien.

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosenbergs.	Møllendal.		Trondhjem.		Røtvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	M.	K.	M.	K.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
1	3	1	-	23	18	11	6	12	19	1	-	-	2	5	24	15	15	12	1
-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-
-	-	-	-	1	4	1	6	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	2	-
1	2	-	-	1	1	-	1	2	3	-	-	-	-	1	-	1	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
1	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XX.

Aarsaker.	Samtlige asyler.		Gautstad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils	Derav md. kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
<i>c. Intoxicationer.</i>													
Drik	39	39	-	11	-	11	-	-	-	-	2	-	-
<i>d. Fysiologiske udviklings- processer.</i>													
Pubertetsutvikling	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klimakterium	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditet, fødsel, barsel- seng, diegivning	18	-	18	-	2	-	3	1	-	-	-	-	-
Alderdom. Senilitet	11	6	5	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-
<i>e. Forskjellige svækkende indflydelser.</i>													
Overanstrengelse (legem- lig eller aandelig)	16	6	10	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
Onani	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nattevaak	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uordentlig liv	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>f. Andre årsaker.</i>													
Amerikaophold	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Imbecillitet. Smaa evner. Tidligere sindssygdome ..	3	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Operation	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
En eller flere av de oven- staaende årsaker er op- gitt for	460	247	213	59	27	26	14	15	-	-	3	3	5
Uopgitt, ukjent eller ingen sikker årsak opgitt for	316	145	171	16	35	33	37	-	22	29	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	776	392	384	75	62	59	51	15	22	29	3	3	5

¹⁾ Se anm. til tabel XVI.

(Forts.).

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neevengaarden.		Rosenbergs.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	M.	K.	M.	K.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	-	7	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	4	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-
-	1	1	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	2	1	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	6	2	2	30	30	22	18	30	30	4	-	-	5	6	34	23	22	33	1
5	7	3	2	17	16	13	11	4	5	1	2	8	2	1	16	10	11	10	-
9	13	5	4	47	46	35	29	34	35	5	2	8	7	7	50	33	33	43	1

Tabel XXI. Oversigt over de for første gang i et
Profession et condition sociale des aliénés reçus

Stand.	Samtlige asylter.			Gau- stad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	Kv.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		m.	k.											
Akademisk og teknisk stand	10	9	1	3	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Arbejderstanden	194	126	68	33	21	25	11	-	-	1	3	-	3	1
Bonde-, husmands- og inderststand	151	71	80	7	9	-	1	-	6	9	-	-	1	3
Embeds- og bestillingsmandsstand	12	6	6	-	-	3	-	-	1	3	-	-	-	-
Haandverkerstanden, maskinister, sy- piker etc.	106	67	39	12	5	15	9	1	3	-	-	-	1	-
Handelsstanden	59	30	29	10	6	7	3	3	5	8	-	-	-	-
Kunstnere (musikere etc.)	4	1	3	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-
Lærerstanden	7	1	6	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-
Militærstanden	6	5	1	2	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sjømandsstanden, fiskere, losere	63	43	20	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjenerstanden, sykepleiere	102	4	98	-	15	1	18	7	-	1	-	2	-	1
Forskjellige andre stillinger	14	6	8	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	1
Legds- og fattiglemmer, omstreifere etc.	20	11	9	2	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ukjendt eller uten stilling	29	13	16	-	-	5 ²⁾	9 ²⁾	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	777	393	384	75	62	59	51	15	22	29	3	3	5	6

¹⁾ Fjeld- og sjøfinner. ²⁾ Derav 1 rentenist. ³⁾ Varetægtsfange. ⁴⁾ Kfr. ann. til

Tabel XXII. Middeltal av daglig
Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Til- sammen.	Derav		Utearbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).			Ved- sagning; bæring av kul og ved etc.
		md.	kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.
Gaustad	145.56	89.94	55.62	12.32	10.50	1.82	6.13
Dikemark	126.50	71.50	55.00	-	13.00	-	4.50
Oslo	22.20	-	22.20	6.20	-	²⁾ 6.20	-
Dedichens	13.60	2.60	11.00	1.60	1.50	0.10	-
Blakstad	52.00	28.75	23.25	19.25	16.50	2.75	-
Sanderud	76.30	42.30	34.00	20.40	16.40	4.00	6.60
Bratsberg	41.56	26.46	15.10	5.89	5.81	0.08	4.71
Kristiansand	12.00	6.00	6.00	-	-	-	6.00
Eg	150.46	73.47	76.99	19.85	16.25	3.60	10.29
Valen	93.50	46.60	46.90	26.10	20.20	5.90	6.10
Neevengaarden	146.34	70.53	75.81	7.72	7.20	0.52	7.58
Rosenbergs	49.52	49.52	-	12.06	12.06	-	1.43
Møllendal	32.00	20.00	12.00	-	-	-	-
Trondhjem	46.00	25.00	21.00	2.60	2.60	-	5.10
Rotvold	134.20	80.00	54.20	-	16.90	-	21.70
Rønvik	186.81	117.01	69.80	45.70	40.90	4.80	8.18
Kriminalasylet	24.76	24.76	-	-	-	-	0.06

¹⁾ Konvolutarbeide. ²⁾ Her ogsaa medtat husgjerning. ³⁾ Fjøsstel og svinerøgt.
syndlægging 27.85. Konvolutarbeide 1.83. ⁴⁾ Poseklistring 16.04. Garnbinding 0.68.

norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

pour la première fois dans un hospice norvégien.

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosenbergs.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	M.	K.	M.	K.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
5	3	1	-	12	9	7	5	10	8	3	1	2	3	2	15	3	4	2	1
2	3	-	-	11	5	13	12	7	7	-	-	3	1	1	16	14	7	13	-
-	-	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	2	2	1	7	5	6	2	7	5	1	1	1	2	-	7	3	3	5	-
-	1	-	-	1	2	2	1	3	3	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
1	-	2	1	7	3	1	-	4	2	-	-	-	-	-	9	3	12	9	-
-	3	-	2	-	13	1	6	-	7	1	-	1	-	4	1	5	-	13	-
1	1	-	-	1	1	-	-	1	2	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-
-	-	-	-	4	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
9	13	5	4	47	46	36	29	34	35	5	2	8	7	7	50	33	33	43	1

tabel XVIII b.

arbeidende syke i asylene.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Haand-verks-arbeide.	Plukking av drev, uld, kluteklipping, mattelægging.			Kvindelig haand-arbeide.	Kontor-arbeide.	Forskjellig andet arbeide.	
Tils.	Md.	Kv.	Md.	Tils.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
52.34	28.87	23.47	12.02	28.09	28.09	-	30.33	0.33	1) 4.00	-
-	39.50	12.50	9.50	-	5.00	-	42.50	-	-	-
-	-	-	-	5.00	-	5.00	11.00	-	-	-
0.10	-	0.10	-	-	-	-	10.80	-	1.10	-
21.25	10.25	11.00	2.00	-	-	-	9.50	-	-	-
26.70	13.20	13.50	5.10	-	-	-	15.50	-	2) 1.00	1.00
13.18	7.21	5.97	3.08	6.65	5.65	1.00	8.05	-	-	-
2.00	-	2.00	-	-	-	-	4.00	-	-	-
58.23	25.13	33.10	6.80	17.02	15.00	2.02	38.27	-	-	-
23.90	9.80	14.10	5.10	4.90	4.40	0.50	26.40	-	4) 1.00	-
78.53	40.23	38.30	4.49	10.03	10.03	-	36.99	1.00	-	-
15.51	15.51	-	4.86	15.66	15.66	-	-	-	-	-
21.00	15.00	6.00	-	4.00	4.00	-	6.00	-	5) 1.00	-
10.90	5.90	5.00	3.20	8.70	8.20	0.50	15.50	-	-	-
-	17.10	16.40	6.30	-	17.00	-	37.80	0.40	6) 0.60	-
31.60	16.50	15.10	16.51	5.24	5.24	-	49.90	-	7) 29.68	-
2.00	2.00	-	1.36	4.62	4.62	-	-	-	8) 16.72	-

4) Derav konvolutarbeide 0.40. 5) «Træarbeide». 6) Garnbinding. 7) Garnbinding og for-

Tabel XXIII¹⁾. Oversigt over bruk av
Relevé de l'application

Asyl.	Ialt.		Uro, vold- somhet, ødelæggelses- lyst etc.		For at skaffe ro og velvære. Lokale forhold. Som kur.		For- virring.		Slet opførsel.		
	Til- sammen.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.								
Gaustad:											
Isolation.....	18	-	18	-	18	-	-	-	-	-	-
Dikemark:											
Isolation.....	45	26	19	16	6	2	-	8	12	-	-
Oslo:											
Isolation.....	21	-	21	-	21	-	-	-	-	-	-
Dedichens:											
Isolation.....	23	10	13	-	-	10	13	-	-	-	-
Blakstad:											
Isolation.....	5	4	1	4	1	-	-	-	-	-	-
Sanderud:											
Isolation.....	25	8	17	7	13	-	-	-	-	-	1
Bratsberg:											
Isolation.....	47	19	28	19	28	-	-	-	-	-	-
Kristiansand:											
Isolation.....	4	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-
Eg:											
Isolation.....	³⁾ 74	34	40	33	38	-	-	-	-	-	-
Valen:											
Isolation.....	42	11	31	11	28	-	1	-	-	-	-
Rosenbergs:											
Isolation.....	14	14	-	13	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal:											
Isolation.....	7	2	5	2	5	-	-	-	-	-	-
Rotvold:											
Isolation.....	63	31	32	19	29	1	-	-	-	11	2
Rønvik:											
Isolation.....	181	72	109	47	87	-	-	8	-	17	22
Kriminalasylet:											
Isolation.....	⁶⁾ 11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at værelse, hvis dør ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør indskrænker den sykes bevægelser, f. eks. ankel- og albuebind og lign. ²⁾ Rømmingslyst. til at skade sig selv. ⁵⁾ En av disse maatte ha haandledsbind, fordi hun rev trachealkanylet

isolation og mekaniske tvangsmidler.

de reclusion.

Legemlig sygdom.		Av sikkerhetshensyn.		Efter eget ønske.	Til behandling med sengeleie.	Isolation og mekaniske tvangsmidler er brukt i følgende			
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	dage.	timer.	timer (dagene regnet til 12 timer).	timer pr. 100 forpleiningsdage.
-	-	-	-	-	-	995	-	11 940	9.3
-	-	-	²⁾ 1	-	-	3 281	-	39 372	24.5
-	-	-	-	-	-	428	19 ^{1/2}	5 155 ^{1/2}	27.7
-	-	-	-	-	-	784	-	9 408	50.7
-	-	-	-	-	-	635 ^{1/2}	6	7 632	14.8
1	3	-	-	-	-	559	1 692	8 400	15.6
-	-	-	-	-	-	2 834	117	34 125	83.4
-	-	-	-	-	-	91	-	1 092	10.9
-	2	⁴⁾ 1	-	-	-	2 674	258	32 346	30.3
-	⁵⁾ 2	-	-	-	-	252	2 347	5 371	7.9
-	-	1	-	-	-	537	-	6 444	14.3
-	-	-	-	-	-	450	-	5 400	16.9
-	1	-	-	-	-	1 282	13	15 397	15.1
-	-	-	-	-	-	1 984	2 344	26 152	24.4
1	-	4	-	6	2	3 415	-	40 980	347.3

der under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syk om dagen holdes alene i et foruten tvangstroie ogsaa opføres enhver anvendelse av andre indretninger, som hindrer eller

³⁾ Egentlig 69, da 2 mænd og 1 kvinde er opført under 2 rubriker og 1 kvinde under 3. ⁴⁾ Trang ut. ⁶⁾ 2 av disse er opført under 2 rubriker.

Tabel XXIV. Utdrag

Tableau des recettes

	Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Derav til:								
Lønninger	57 445	0.45	42 853	0.40	43 634	0.43	40 746	0.38
Kosthold	110 626	0.87	82 680	0.77	76 727	0.75	63 827	0.60
Sykes adspredelse; flidsbelønninger.....	3 638	0.03	2 553	0.02	2 518	0.02	2 636	0.02
Vedlikehold av bygningene	12 677	0.10	7 712	0.07	7 325	0.07	4 494	0.04
Inventariet	11 786	0.09	5 382	0.05	6 124	0.06	6 359	0.06
Lys og brænde.....	30 028	0.23	24 343	0.23	20 370	0.20	22 485	0.21
Medicinske fornødenheter	4 175	0.03	2 360	0.02	2 472	0.02	2 789	0.03
Bøker	395	-	383	-	306	-	299	-
Kontorutgifter	1 229	0.01	770	0.01	800	0.01	696	0.01
Vask og renhold.....	4 180	0.03	3 480	0.03	3 236	0.03	3 004	0.03
Materialier til arbeidsvirksomheten.....	7 902	0.06	9 919	0.09	10 767	0.10	14 908	0.14
Jordbruk og gartneri..	48 352	-	28 723	-	44 803	-	29 154	-
Andre utgifter.....	2 901	-	2 328	-	1 632	-	2 800	-
Tilsammen	295 334	-	213 486	-	220 714	-	194 197	-
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet.....	6 330	-	4 531	-	6 268	-	6 744	-
- jordbruk og gartneri	57 399	-	33 526	-	48 983	-	31 950	-
- arbeidsvirksomheten.	10 001	-	12 422	-	14 173	-	21 249	-
Andre inntægter	1 566	-	1 698	-	270	-	769	-
Tilsammen	75 296	-	52 177	-	69 694	-	60 712	-
De samlede <i>ordinære</i> utgifter efter fradrag av de nevnte inntægter ved driften utgjorde saaledes	220 038	1.73	161 309	1.51	151 020	1.47	133 485	1.26
Pr. individ og pr. dag (alt-saa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.	-	0.69	-	0.64	-	0.63	-	0.51

¹⁾ Herav kr. 16 964 til klær. ²⁾ Herav til vakhold kr. 1 507, klær kr. 824, havearbeide klær kr. 4756.

av regnskapene.

et des dépenses.

Dikemark.		Oslo.		Blakstad.		Sanderud.		Bratsberg.		Kristiansand.			
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
64 061	0.40	6 165	0.33	19 436	0.38	17 238	0.32	14 233	0.36	3 793	0.38		
108 784	0.67	16 179	0.87	30 135	0.59	30 569	0.57	26 595	0.67	6 801	0.68		
5 594	0.04	146	0.01	1 527	0.03	1 643	0.03	887	0.02	-	-		
7 985	0.05	1 950	0.10	1 680	0.03	³⁾ 1 642	0.03	} 2 521	0.06	{ 3 525	0.35		
11 341	0.07	4 300	0.23	1 538	0.03	2 590	0.05					1 015	0.10
38 861	0.24	5 931	0.32	6 251	0.12	9 629	0.18					7 805	0.20
5 014	0.03	219	0.01	321	0.01	1 258	0.02	807	0.02	27	-		
255	-	-	-	-	-	196	-	304	-	-	-		
1 077	0.01	-	-	382	0.01	445	0.01	337	0.01	-	-		
5 006	0.03	1 953	0.10	1 385	0.03	1 485	0.03	1 250	0.03	174	0.02		
-	-	330	0.02	1 589	0.03	492	0.01	219	0.01	-	-		
41 222	-	-	-	18 056	-	20 763	-	13 014	-	-	-		
¹⁾ 25 609	-	²⁾ 5 048	-	1 565	-	⁴⁾ 6 633	-	2 769	-	229	-		
314 409	-	42 221	-	83 865	-	94 583	-	70 741	-	16 440	-		
-	-	-	-	2 286	-	2 358	-	2 006	-	-	-		
50 873	-	-	-	19 514	-	21 459	-	14 247	-	-	-		
-	-	-	-	1 876	-	1 711	-	372	-	-	-		
1 567	-	-	-	682	-	773	-	213	-	-	-		
52 440	-	-	-	24 358	-	26 296	-	16 838	-	-	-		
261 969	1.62	42 221	2.27	59 507	1.16	68 287	1.27	53 903	1.35	16 440	1.64		
-	0.57	-	0.67	-	0.51	-	0.47	-	0.54	-	0.68		

kr. 327, skatter kr. 310.

³⁾ Herav kr. 815 til vedlikehold av tekniske anlegg.⁴⁾ Herav til

Tabel XXIV. (Forts.)

	Valen.		Neevengaarden.		Trondhjem.		Kriminalasylet.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Derav til:								
Lønninger.....	18 394	0.27	43 083	0.38	10 945	0.34	13 764	1.17
Kosthold.....	33 378	0.49	70 162	0.61	13 829	0.43	7 464	0.63
Sykes adspredelse; flids- belønninger.....	657	0.01	1 836	0.02	199	0.01	1 047	0.09
Vedlikehold av bygnin- gene.....	3 901	0.06	4 173	0.04	447	0.01	922	0.08
Inventariet.....			6 590	0.06	515	0.02	614	0.05
Lys og brænde.....	8 013	0.12	20 047	0.18	3 780	0.12	2 077	0.18
Medicinske fornøden- heter.....	1 743	0.03	1 003	0.01	300	0.01	66	0.01
Bøker.....	-	-	368	-	286	-	332	-
Kontorutgifter.....	652	0.01	648	0.01	25	-	88	0.01
Vask og renhold.....	930	0.01	1 840	0.02	1 297	0.04	1 281	0.11
Materialier til arbeids- virksomheten.....	8 422	0.12	-	-	91	-	205	0.02
Jordbruk og gartneri... ¹⁾	8 211	-	14 004	-	-	-	-	-
Andre utgifter.....	1 502	-	11 856	-	³⁾ 1 870	-	⁴⁾ 1 360	-
Tilsammen	85 803	-	175 610	-	33 584	-	29 220	-
<i>Indtægter (herunder ikke korpenger):</i>								
Ved kostholdet.....	2 662	-	2 842	-	-	-	-	-
« jordbruk og gartneri... ²⁾	7 733	-	13 144	-	-	-	-	-
« arbeidsvirksomheten.	4 568	-	9 736	-	-	-	2 735	-
Andre indtægter.....	603	-	1 780	-	-	-	195	-
Tilsammen	15 566	-	27 502	-	634	-	2 930	-
De samlede <i>ordinære</i> utgif- ter efter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saaledes	70 337	1.03	148 108	1.29	32 950	1.03	26 290	2.23
Pr. individ og pr. dag (alt- saa pr. forpleiningsdag) kom kostholdet paa ca.	-	0.40	-	0.50	-	0.36	-	0.56

¹⁾ Herav kr. 821 til skogen. ²⁾ Av disse kr. 967 fra skogen. ³⁾ Herav kr. 1 128 til klær. ⁴⁾ Herav kr. 813 til klær.

Av dr. med. R. Vogts beretning for Gaustad asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

— — Sykebelægget har været mere vekslende end i de senere aar; der indkom 184 mot 114 i 1911 og 140 i 1910. Gjennemsnitlig indkom i 1900—1909 156.8, i 1890—1899 215.2 og i 1880—1889 235.5. Disse tal avspeiler med stor tydelighet, hvorledes asylet i aarenes løp har faat et steds mere kronisk belæg. I 1912 er belægget gaat adskillig op, og denne stigning synes at ville fortsætte. Dette beror paa, at man omtrent ikke har negtet optagelse for noget nyt sygdomstilfælde, mens man til gjengjæld har faat ret mange anbragt i privatpleie — særlig gennem distriktslægen i Drammen. At motta saavidt mange nye tilfælde pr. aar — uagtet et større antal av eneværelser stadig er belagt med utrygge patienter, der ikke forsvarlig kan anbringes i privat pleie — er imidlertid forbundet med store vanskeligheter, særlig paa kvindesiden. — I avdeling B paa mandsiden og C^{II} paa mandssiden er de store korridorer oppudset og forsynet med to større magasinovne. Paa den vis kan de nu virke som hyggelige dagligrum, hvorhen f. eks. al røkning er forlagt. — I D—E paa begge sider er der indlagt et nyt centralvarmeanlæg. Arbeidet hermed tok betydelig længre tid end kontraktsmæssig forutsat, og man var saaledes i maanedvis henvist til at arbeide med kun den ene halvdel av cellebygningene i funktion. Til sine tider kunde man paa kvindesiden kun disponere over 4 og paa mandssiden over 6 celler. I denne vanskelige periode, som varte fra september 1912 til slutten av januar d. a., maatte man foreløbig negte enkelte patienter mottagelse, likesom Oslo asyl og Dikemark asyl viste den velvilje at motta nogen patienter midlertidig. Nævnte centralvarmeanlæg har i høi grad bidrat til at øke patienternes velvære. Da korridorene i cellebygningene nu er særdeles godt opvarmet, kan patienterne ogsaa i vintertiden færdes sammesteds, og det er hensigten at faa disse korridorer saaledes utstyret, at de mest mulig kan virke som dagligrum. I cellerne er der anbragt lys i taket, hvorved lysforholdene er blit væsentlig bedre end tidligere.

Av de i aarets løp indkomne var 10 mænd og 2 kvinder hjemvendte amerikanere. Av de 10 mænd frembød to billedet av dementia præcox, og syv led av dementia paranoides (paranoia hallucinatoria chronica); en patient frembød dernæst en akut paranoid tilstand paa konstitutionel basis. Den ene av de to kvinder led av melankoli, den anden av hysterisk sindssygd.

I aarets løp har der som vanlig været holdt fester for de syke. Der holdtes ogsaa et bal for den samlede betjening i forsamlingsværelset i B paa kvinde-

siden. Av og til er der i asyls kirkeværelse blit holdt enkle foredrag med fremvisning av lysbilleder for patienterne — en enkelt gang forbundet med musikalsk underholdning. Et selskap av telefonistinder gav likeledes en teateropvisning til meget stor hygge for patienterne.

Sundhetstilstanden har været god.

Den psykiatriske undervisning fulgtes i 1ste semester av 17 og i 2det semester av 14 studenter.

Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sindsykeasyl i Asker (Dikemark).

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark.

— — Blandt de som døde var en mand, om hvem paa grund av tilfældets art følgende skal meddeles:

Vedkommende er paa listerne opført under periodisk sindssygd, men ved sygdommens senere utvikling viste det sig, at han led av paralysis generalis. Han var elektriker, 30 aar gammel og gift; inddrog 7de oktober 1908 i asylet og var angivelig vel et par uker iforveien blit søvnløs og forvirret; syfilis benegtedes. Han var sterkt suggestibel; pupillerne ulike, men reagerte begge for lys, høire dog litt trægere; patellarreflexene sterkt øket; fotklonus tilstede; paa armene fremkaldtes overalt ved let banken paa senerne kontraktioner; bug- og cremasterreflexene tilstede; Romberg ÷; litt hoste med mucopurulent expectorat, tuberkelbaciller kunde ikke paavises. 19de oktober var pupillerne like store og patellarreflexene normale i styrke. Bedringen gik stadig fremad, og i slutten av november kunde han spasere ute. Han hadde fuld forstaaelse av, at han hadde været forstyrret og angav som grund hertil overarbeide. Ved utskrivningen 2den december ifølge konens forlangende kunde ingensomhelst paralytiske symptomer paavises. — 8de november 1909 blev han atter indlagt i asylet. Anfaldet var angivelig optraadt temmelig akut nogen dage iforveien i tilslutning til pølterdriking. Tilstanden var den samme som ved forrige indlæggelse; snakkesalighet, motorisk uro og enkelte vrangidéer; pupillerne like store, reagerer. Utover aaret 1910 var han noksaa stille og mere medgjørlig og greiere end før; skriften viste ingen tydelige paralytiske tegn. — I midten av 1911 begyndte hans tale at bli noget mere uklar, og hans hele adfærd mindet om en i nogen grad beruset mand; han begyndte at faa vanskelig for at gaa og blev slappere og sløvere; tilslut maate han holde sengen, da han ved at sidde paa en stol eller sofa hadde let for at sovne ind og falde ned paa gulvet. Tilsidst blev talen mere og mere kludret og uforstaaelig; han sløvedes og emacieredes mere og mere og blev i høi grad urenlig. Døde 13de september 1912 av lungebetændelse. — Ved ob-

duktionen fandtes utbredt hepatisation over saagodtsom hele høire lunge, i hvis top der var en netstor caverne; i venstre lungetop saaes mindre aragtige inddragninger og et enkelt ostagtig focus. Miltkapselen fortykket og graahvitflekket. Normale forhold ved hjerte og nyrer.

Sundhetstilstanden har været forholdsvis god.

Kirketjeneste 2 ganger om maaneden.

Patienternes adspredelse har været avislæsning og forskjellige sorter spil, indendørs og utendørs; ikke saa sjelden har der været musikalske underholdninger og herunder været gjort flittig bruk av grammofonen; der er holdt 4 baller. Desuten er der for de syke git 2 teaterforestillinger, hvor skuespillerpersonalet bestod av asyls funksjonærer og deres familjemedlemmer. Da asylet ikke har nogen fast scene, har man maattet bygge op en saadan i et dagligværelse foran asyls festsal; men da de syke i høi grad har moret sig over disse forestillinger, er der skeet henvendelse til kommunestyret om at faa forlænget festsalen og i denne forlængelse faa indrettet en scene.

Liksom aaret forut er der git undervisning i sindssykepleie av asyls læger. Eksamination har været holdt, før pleiepersonalet har faat fast ansættelse efter prøveaaret, og saadan ansættelse er ikke blit git, hvis ikke eksaminationens utfald har været tilfredsstillende.

Av dr. L. Aalls beretning for Oslo hospitals asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo.

— — Sundhetstilstanden var god. — I aarets løp er skaffet nyt inventar (møbler, senger, spisetøi etc.) til asyls nye avdeling for rolige syke. Ved aarets begyndelse var alle patienter overført i den nye avdeling, mens reparationen av den gamle foregik. Det hele asyl blev i sin nye skikkelse tat i bruk i mars og april. Det er nu delt i 3 avdelinger, for rolige, halvuroelige og urolige. I den rolige avdelings 2den etage er opprettet en vagtsal. Det gamle asyls celleavdeling, som det var planen at nedlægge, har paa grund av pladmangel i større eller mindre utstrækning maattet brukes den hele tid.

Av dr. H. Dedichens beretning for hans privatasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du dr. Dedichen.

— — Opgaven over tallet paa arbeidende syke gir ikke et fuldgyldig bilde av det virkelige forhold, fordi en stor del av de bedre syke er beskæftiget med haandarbeide paa sine værelser og saaledes undgaar opmerksomheten, naar tallene optages. Ihvertfald viste det sig, da vi ogsaa iaar nogen tid avholdt en utstilling av arbeider utført i asylet, at der av de syke baade var arbeidet meget, forskjelligartet og smukt; broderier av alle slags — ogsaa fra herresiden — bokbinderarbeider, kerbschnitt, lærplastik, metalarbeider, blandt andet det saakaldte «Pewter», et i bløtt metal utført modelleringsarbeide til utsmykning av kammer, papirkniver, haandspeil o. l. og meget andet. I sommertiden blev der arbeidet ikke saa litet paa den i forrige beretning omtalte «Bergensbane». — Ogsaa iaar har jeg holdt kurser for pleierne og pleierskerne, desværre saameget mere paakrævet, som de fleste av dem var nye. Det er overmaade vanskelig at skaffe egnede folk til dette arbeide. Der kræves en takt, taalmodighet, godhet, paalidelighet og ansvarsfølelse, som desværre sjelden er samlet i en person, særlig naar denne ogsaa skal være utholdende og sterk.

Av dr. T. Dahles beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad).

— — Der er fremdeles forholdsvis liten veksling i asylets belæg fra aar til andet med faa nyoptagelser; grundene hertil er de samme som i tidligere beretninger fremholdt, nemlig centralavdelingens ringe størrelse og dens stadige overfylding med for det meste uhelbredelige og urolige, vanskelige syke, som kun i undtagelsestilfælde egner sig til forpleining i koloniavdelingen. Belæggets størrelse i denne sidste har dog holdt sig omtrent paa samme nivaa som i de nærmest foregaaende aar, saaledes at kvindekoloniene stadig har hat ca. 10 pladser tilsammen ledig, mens mandskoloniene har været nogenlunde fuldt belagt. — Uthyttet av de sykes arbeidsvirksomhet maa likesom i forrige aar siges at være i det hele meget tilfredsstillende, og navnlig viste de paa gaardsbruket og i gartneriet sysselsatte patienter gjennomgaaende megen lyst og stadighet i sit arbeide, saaat disse be-

drifter aldrig — selv i de knappeste aannetider — hindredes ved at bli opraadd for arbeidshjælp. Ogsaa fra centralavdelingen deltok flere patienter i længere tid i utearbeide, likesom gartneren i stadig større utstrækning kunde benytte de kvindelige syke i kolonierne i sin bedrift, særlig til at luke og plukke bær. Et par av de sidstnævnte var ogsaa beskjæftiget i den nyoprettede hønsegaard og viste sig vel skikket og interessert for dette arbeide. Paa skomakerverkstedet var 2 patienter stadig optat aaret rundt og utførte alt skomakerarbeide for asylet tilikemed forefaldende reparationer av sæletøi o. l.

Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud).

— — Asylet har hat overbelæg det hele aar, og det har selvfølgelig medført mange ulemper. En hel del anmodninger om indlæggelse har maattet avslaaes, og da det blir stadig vanskeligere at faa patienter anbragt i privatpleie, er forholdene ofte ganske forvilet for dem, som søker plads for urolige syke. Det hænder saaledes ikke sjelden, at man ikke har kunnet finde noget andet midlertidig opholdssted end fængslet. Der øves derfor et sterkt pres paa asylet, som paa grund av vanskeligheten ved at finde høvelige forpleiere ikke har let for at bli av med de syke, man kunde ønske at utskrive. Fattigstyre og slegtninger stritter imot utskrivningen, og sker denne allikevel, har det gang paa gang hændt, at den syke kort tid efter søkes bragt tilbake. Og dette hænder med patienter, som paa asylet har været lette at behandle. — Det med utvidelsen av asylet forbundne byggearbeide kan ventes avsluttet i midten av 1913. Dette vil bevirke en øieblikkelig hjelp, men med det sterkt økende krav paa asylplads inden amtet er det dog at forutse, at de nye pladser hurtig vil bli optat. Forholdet mellem pladser i centralen og koloniene vil efter utvidelsen bli omtrent som 2 : 1 mot nu ca. 1 : 1. De fleste patienter her har nemlig tidligere været knyttet til jordbruks- eller skogbruksnæring, og slike egner sig utvilsomt bedre til behandling i aapne kolonier. — Mandskoloniene har ogsaa iaar stadig hat henimot fuldt belæg, mens der har været endel ledige pladser i kvindekoloniene. Bortsættelse av patienter i asylets nærhet under dettes opsigst har været fortsat, men paa grund av at det har været saa god plads i asylets kolonier, er ikke saa mange anbragt paa denne maate. — Arbeidsvirksomheten har været fortsat i det samme spor som tidligere. Asylet anvender stadig en hel del patienter i jordbruket og kan derfor drive dette billig. Haandverksvirksomheten er i nogen tilbakegang, da de flinkeste efterhvert er ut-

skrevet, og ophobningen av sløve og urolige patienter skaper en stagnation i overflytningen fra centralavdelingen til koloniene. — For patienternes adspredelse har det været sørget som tidligere. Juletræfester, de 3 aarlige dansefester — julebal, 17de mai-fest og høstfest — har været avholdt. Iøvrig underholder patienterne sig med forskjellige spil, musik o. l. — Gudstjeneste avholdes hver 3dje søndag og er godt besøkt. — Heller ikke iaar har der været synderlig forsøk paa undvikelse. — Sundhetstilstanden har været meget god. Ingen epidemiske sygdomme uten litt høstkolerine. Der har været 5 dødsfald av tuberkulose; men ihvertfald de 4 kan med sikkerhet siges at være inficert før asyndlæggelsen. — Sektion har været avholdt efter omtrent samtlige dødsfald. Hos en kvinde — opført som død av retrofaryngealabsces — viste sektionen en abscesshule til venstre for 3dje halshvirvel. Den hadde aapnet sig ind i venstre pleurahule, hvor der fandtes flere spiseskeer pus. — Hos en mand — død av mangeaarig urogenital-tuberkulose — var den høire nyre omdannet til en kapsel fyldt med en svakt gul kidtagtig masse, hvor intet nyrevæv kunde paavises. Miliære tuberkler fandtes i den anden nyre. — En mand døde under status epilepticus efter stadige krampeanfald i henimot 4 døgn.

Av dr. Henrich's beretning for Bratsberg amts sindssykeasyl paa Faret i Solum.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Bratsberg.

— — Amtstinget har dette aar bevilget kr. 175 000,00 til opførelse av en ny centralbygning med plads for 65 mænd samt ombygning av den gamle central, som vil kunne rumme 53 kvinder; sammen med de to mandskolonier for tilsammen 42 og kvindekolonien for 21, vil altsaa hele asylet i færdig stand — antagelig sommeren 1914 — kunne motta 107 mænd og 74 kvinder, tilsammen 181 syke. Derved vil et meget sterkt følt savn være avhjulpet; thi forespørselen om plads har været meget stor, og trods de mange avslag har asylet dog været til det yderste overfyldt, hvilket nærmest har gaat ut over centralavdelingene. Ved aarets utgang var de sykes antal 120. — Sundhetstilstanden var i det hele tilfredsstillende. Blandt funktionærene indtraf 7 tilfælde av difteri, som blev behandlet paa Skiens lasaret; hadde sygdommen utbredt sig til de sindssyke, som ikke kunde mottages paa lasarettet, vet jeg ikke, hvor jeg skulde ha anbragt dem; det var vanskelig nok at holde et par kolonipatienter, som samtidig fik en mistænkelig angina, under fornøden observation, hvorunder jeg maatte benytte et toiletterum, som derved blev avstængt for de øvrige syke. En rolig erysipelas, som jeg ikke kunde beholde blandt de andre, fik jeg ogsaa ind paa lasarettet, og

en tuberkuløs kvinde var man saa velvillig at motta i Hitterdals pleiehjem, en anden blev indlagt i Porsgrund sykehus. Forhaabentlig vil det nu ved utvidelsen av asylet lykkes at faa et isolationsrum for epidemiske syke.

Av dr. H. Platous beretning for Eg sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.

Asylet var stadig overbelagt, men det var dog ikke mulig at kunne tilfredsstille kravene om plads. At evnen til at opta patienter har sin begrænsning, er det vanskelig at faa en paagaende anmelder til at forstaa. — Til observation blev indlagt 4 mænd og 1 kvinde. 3 mænd, sigtet for ildspaaesættelse og tyveri, blev ikke anset som sindssyke og utskrevne. En mand, sigtet for ildspaaesættelse m. m., blev erklæret sindssyk og er her fremdeles. En kvinde, sigtet for drap, indkom i slutningen av aaret og er tilbakeliggende. — En kvinde, som fik scarlatina, overførtes til Kristianssands epidemilasaret. Smittekilden var ukjendt, og der kom intet nyt tilfælde. 4 patienter og 5 av betjeningen fik difteri, som var noksaa utbredt i byen. En uhelbredelig, urolig kvinde, som ikke kan la medpatienterne faa være i fred, fik paa stuen et spark i venstre øie, som blev ødelagt og maatte enucleeres. En ugift kvinde, lidende av melankoli, fødte ca. 7 maaneder efter indkomsten en fuldbaaret gut. Hun utskreves 2 maaneder efter som helbredet. En 46-aarig kvinde fik desværre anledning til at begaa selvmord. Hun led av melankoli, hadde hverken før eller efter asylinnlæggelsen vist sig farlig for sig selv, og vi ansaa hende for at være i begyndende bedring. Ved min aftensvisit var intet særlig at bemerke ved hende; hun hadde som vanlig spist godt, laa rolig i sin seng paa vagtsalen og hilste mig paa naturlig maate. Da overpleierske senere paa aftenen tilsaa hende, gjorde hun ogsaa indtryk av at være i sindslukevegt. Natpleierske oplyste, at patienten hadde sovet godt til kl. 5 morgen, og pleiersken tillot hende da at gaa ut paa klosettet, istedetfor at benytte natstol. Da pleiersken kort efter gik ut for at se efter hende, fandtes hun død, hængende i vinduet med en strømpegarnsslyng om halsen. Pleiersken blev saa rystet av begivenheten, at hun mot mit ønske opsa sin post, og jeg turde ikke overtale hende til at fortsætte. Indberetning om dette 8de selvmord under asylets virksomhet blev gjennem kontrolkommissionen sendt medicinaldirektøren. En 58-aarig dement mand døde 11 aar efter indkomsten av carcinoma pancreatis et duodeni. Sektionspræparat indsendtes til kræftkomitéen. En 52-aarig anlægsarbeider, lidende av akut alkoholismus, indkom iført tvangstrøie og bunden paa benene. Han var i en helt omtaaket bevissthetstilstand, hadde under transporten været meget urolig og fortsatte hermed under asylopholdet. Efter 9 dages forløp døde

han, og ved sektion fandtes høire lunges midtre lap pneumonisk infiltreret. Av pneumoni døde ogsaa en 31-aarig kone efter 10 dages asylophold. Hun indkom i en debil tilstand og maatte bæres til vaktavdelingen, var fuldstændig forvirret og tildels urolig, maatte paanødes næring, men debiliteten tiltok, og hun døde. Av paralysis generalis døde en luetisk mand i 52-aars alderen. Sykehistorie og sektionsfund var det almindelige. Av tuberkulose døde kun en mand.

6 patienter undveg i aarets løp, men bragtes snart tilbake til asylet.

Med hensyn til gudstjeneste, skoleundervisning og adspredelse for de syke er ingen forandring indtraadt fra tidligere.

Av dr. H. Arnesens beretning for Søndre Bergenhus amts sindssykeasyll paa Valen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Søndre Bergenhus (Valen).

— — Belægget og avdelingene: Kvindeavdelingene har hele aaret været overbelagt, saa der stundevis ikke har kunnet mottages patienter. Flere av amtets kvindepasienter har derfor en kortere eller længere tid maattet indlægges paa Møllendal, indtil plads kunde skaffes; et par gamle uheldbredelige er herfra overført til Møllendal og endel til familjeforpleining.

Paa mandsavdelingene har vi derimot altid kunnet skaffe plads, skjønt vi av den grund har maattet flytte patienter, som burde være paa vaktavdeling, til andre avdelinger. I kolonien har det største antal været 14. Belægget her bestaar væsentlig av gamle skrøpelige koner og politiindlagte.

Trods noget større belæg har vi greiet os godt med de isolater, vi har og som regel hat enkelte staaende tomme om natten.

Interkurrente sygdomme: Om vaaren indtraf væsentlig paa vaktavdelingene et par epidemier av diarré, én dag 58 syke og en anden dag et par maaneder senere 38. Det tør være, at der blev git for litet salt til maten de dagene. Efterat der blev git rikeligere salt, har der ikke været nogen større optræden av denne sygdom. Patienter, som vi erfaringsmæssig vet har intolerance for kraftig kjøtmat, faar nu melkegrøt istedetfor gristek o. l. — En gammel skrøpelig, næsten blind kvinde blev puffet overende av en anden patient og fik en fract. Collis. En kataton kvinde gapte under et anfald ad maximum og trak samtidig med begge hænder i underkjæven, saa hun fik den totalt luxeret. Reposition lykkedes først efter en hyosciniinjektion. — En 45 aar gammel kone hadde stadige menorrhagier, uten at der kunde paavises hæmofili eller lokal aarsak. Menstruationsperioderne gik næsten i ét, saa hun efterhaanden blev temmelig

anæmisk. — Hun fik derfor en injektion av hesteserum. Menstruationen var derefter helt normal, og hun kom sig godt i alle henseender. Men vel $\frac{1}{2}$ aar senere begyndte den gamle menorrhagi saa smaatt igjen, og nu er tilstanden den samme som før injektionen. — Utover høsten optraadte paa den urolige mandsavdeling en del tilfælde av colitis ulcerosa. Paa én nær var samtlige dypt demente pleiepatienter, som ogsaa før hadde vist sig at ha let for at faa diarré. Symptomene var moderat feber av 2—3 dages varighet, idelige smaa uttømmelser av slim (som en gople) og blod. Hos to, som kunde gi besked, fandtes tenesmer, ellers ikke særlig fremtrædende smerter. Uttømmelserne undersøktes paa det hygieniske institut: «I direkte præparat fandtes forholdsvis rikelige mængder streptokokker. I kultur vokste kun *b. coli* og alm. forraadelsesbakterier. — Der indtraf 3 dødsfald. Sektion viste, at processen begyndte nederst i kolon descendens og vandret opover. De som kom sig var syk i flere uker. Vi formodet infektion med klysterspids, men to blev angrepet, som ikke hadde faat klyster. Patienterne isolertes, saasart sygdommen var konstateret, og isolatene desinficertes etterpaa. Der gaves ordre til nøiagtig desinfektion av klysterspidsene mellem hver patient.

Av dødsfaldene skal et par nærmere omtales:

Lbnr. 94 og 232. Gaardbrukers søn f. 10de oktober 1881. — MMSr og dennes dtr sske. Forældrene skal være litt i slekt. 10 aar gml. faldt han nedover en trap med hodet i en stenhelle. Altid noget strid ellers alm. utvikling. Venstresidig brok. 1905 forandret væsen med store tanker om sig selv, skulde spesielt gjøre stort gifte. Snakket med sig selv, lo, hørte og følte fine navngivne damer av Bergenssiffen. De forfulgte ham kjønslig og «plaget hver sin legemsdel paa ham». Stemningsveksling, ofte vredlaten opfarende, destruktiv. Ingen hadde noget at si over ham, selv keiseren stod ikke over ham. Uregelmæssig søvn, ophørte med arbeide. Indkom her 26de december 1910. — Faren opplyser, at han hadde været god økonom og sparet ihop 1200 kr., men i den senere tid var han meningsløst flot, spesielt i klædesveien; da faren vilde holde igjen, blev der konflikt med voldsomme utbrud. — Han var ved indkomsten i god kondisjon, forklarte sig greit og godt, opfatning og erindring god. Han var grættent og misfornøiet med indlæggelsen, som han fandt uberettiget. Negtet sindssygdøm. Han hadde i den senere tid merket, at faren og søskende var anderledes, mer tilbakeholdende mot ham, saa han hadde ikke god tro til dem, de vilde hindre hans egteskap og hans raadighet som fri, myndig mand over hans person og eiendom, saa han mente sin opførsel fuldt berettiget. Benegter hallucinationer. — Han maset under hele opholdet først paa «opreisning» (o: staa op) saa paa «utgang» (o: at faa reise) tildels paa heftig, ræsonerende manér. Der var vanskelighet med ernæringen, saa han nogen ganger maatte sondnæres, men som regel drak han under protest sin ration, naar man viste ham sonden. Han blev mer og mer stereotyp i manerer og uttrykksmaate, viste utpræget negativisme; og han blev mere sløv, særlig syntes opfatningen at svækkes. Var enkelte ganger aggressiv mot pleiere og patienter. Uagtet han stadig negtet, var det paatagelig, at han var hørselshallucinert. Utover vaaren blev han imidlertid roligere og rimeligere, begyndte at delta i arbeide og utskreves efter farens forlangende 26de mai

1911: — Han holdt sig saa noksaa rolig hjemme en tid og deltok i arbeide paa gaarden, men utover høsten blev han mere agil, vilde disponere sine penger, konsulerte sagfører og skrev flere ganger hit for at faa attest for, at han aldrig hadde været sindssyk. Han blev mistænksom mot omgivelserne, følte sig forurettet, skrev til autoriteterne og forlangte sin «ret»; var hørselshallucinert. En høit stillet mands datter plaget ham særlig om natten og paaførte ham alle slags sykelige fornemmelser. Daarlig søvn. Da naboene klaget over ham, indlagdes han av politiet her den 18de december 1912. — Han var somatisk som første gang men betydelig sløvet. Var overlegen og kaut paa det tiltrods for, at han var «narret» herind, forlangte at faa erklæring om, at han ikke var sindssyk, saa han kunde være «fri mand». — Tilstanden var vekslende. Til sine tider kunde han være rimelig og delta i arbeide omend med protest, men i almindelighet maset han stereotypet paa at faa sine «indskrifter» og «utgang». Han var hørselshallucinert, mente sig chikanert av andre patienter. Forstod ikke meningen med vergeopnævnelser, som han satte i forbindelse med egteskapsplanene. Leilighetsvis raptus av heftighet med aggressivitet og destruksjon. Blev tiltagende slusket og likeglad med sit ydre, sov ujevnt. Uttrykket anspændt, han saa ofte mat og daarlig ut. Vægten holdt sig temmelig jevnt 57—61. — 15de oktober 1912 feber og blodige uttømmelser. — 26de oktober. Daglig et par møbel fuld med blodig slimede, tynde uttømmelser; tenesmer. Rask avtagen av kræfterne trods al behandling. Han døde om aftenen. Avføringen blev undersøkt paa det hygieniske institut (se ovenfor). — Ved sektion, hvorved kun underlivet aapnedes, fandtes hele tyktarmen ved adhærensler fæstet til peritonæum parietale; overflaten av tyndtarmens nederste parti, ikke glat og glinsende men ru at føle paa. Tyktarmen sterkt svullen og injiceret, særlig colon descendens; et stykke av denne blev sendt det path. anat. inst., hvis konklusjon efter saavel makro- som mikroskopisk undersøkelse lød paa: Ulcererende og nekrotiserende betændelse i kolon (dysenteri).

Lbnr. 265. Forretningsmand f. 1875. Arvelig belastning. Har vokset op i indskrænkede forhold og faat folkeskolens utdannelse, men har været energisk og hat gode evner, saa han har skaffet sig adskillige kundskaper, spesielt i sprog. Men det har altid pint ham, at han ikke har kunnet erhverve en høiere utdannelse, da han har hat trang til at komme sig socialt op. Han har vist sig som en ganske dygtig mand i sit arbeide dels i jernbanens tjeneste dels i et av landets største aktieforetagender. Han levet i et lykkelig ekteskap, var en i alle henseender ordentlig mand og greiet sig godt økonomisk. Allerede i 1910 begyndte han at føle sig tilsidesat, var hjemme ofte trist og nedstemt. Værre blev det, da han, vistnok med grund, mente sig tilsidesat ved et avancement for en mindre dygtig, men protegeret konkurrent. Der viste sig nu tydelig persecutoriske forestillinger om, at man vilde holde ham nede i subaltern stilling, samtidig synes tanken paa slegten at ha vakt ængstelse hos ham for at bli sindssyk. Han blev vanskelig og opfarende mot sine overordnede, viste sig hjemme trist med anfald av ren fortvilelse. — Han fik permission, men paa dampskibet blev han urolig, trodde passagererne vilde ham tillivs. Kom 7de juni 1911 paa sanatorium, men

viste sig urolig, høirøstet, sparket ut en dør, truet med selvmord, saa han dagen efter blev indlagt paa asyl. Her viste han sig urolig, ængstelig, hallucinert for hørsel, lugt, hadde følelse av «elektriske og magnetiske bestraalinger». Tildels klar men uten sygdomserkjendelse; kan pludselig fremkomme med spørsmaal som: «Hvorfor er jorden rund?» som helt optar ham en stund. Eiendommelige handlinger. Begynder at klæ av sig ordentlig, men stopper pludselig og gir sig saa til at rive ned alt løst indbo og kaste det paa gulvet. Kliner ansigtet til med smør under spisingen, later vandet i sengen. Rønningsforsøk. 6te december 1911 overflyttedes han til Eg asyl — Ogsaa her sterkt hallucinert som ovenfor, fremtrædende persecutoriske forestillinger, indesluttet, forbeholden. Undertiden pirrelig, egen og vanskelig, men viste ikke farlige symptomer. — 30te april 1912 blev han overflyttet hertil. Han var til en begyndelse storsnutet, jeipet, hermet; spændte og slog særlig efter lægerne, overpleiersken og avdelingspleiersken, talte usømmelig o. s. v., tillot ikke undersøkelse, der var over hele hans opførsel et visst infantilt præg, han mindet ofte om en uskikkelig gutunge. Efter 1½ uke blev der git ham en kraftig karakteristisk av hans opførsel og sagt, at hvis han vilde ha krav paa at regnes blandt dannede mennesker, fik han vise en adæquat opførsel. Allerede den næste dag svarte han høfflig paa morgenhilsen og spørsmaal om søvn, og uagtet det i begyndelsen øiensynlig var ham vanskelig at beherske sin affekt, viste han sig i det hele senere i alle maater pyntelig. Men han var fremdeles sterkt forbeholden, svarte ofte bare med mimik, men med venlig uttrykk. Det fremgik dog av de faa samtaler, han indlot sig paa, at han fremdeles følte sig «paavirket» elektrisk og sandsynligvis undertiden var hørselshallucinert. Han var det meste av sommeren med et arbeidslag nte, men vilde intet utrette. Kun et par ganger, naar han saa, der var noget særlig om at gjøre, kunde han hjelpe til og tok da godt i. Han fik besøk av en slegtning, men viste sig mistænkelig og endte med at skjælde ham ut og gaa fra ham. (Da vedkommende sidst besøkte ham under det første asylophold, hængte han sig om hans hals og var rent kjærlig, saa det var vanskelig at komme fra ham). Hustruen besøkte ham to ganger; den ene gang var han til en begyndelse mistænkelig og avvissende men om eftermiddagen blid og venlig, snakket greit og fornuftig, men kom ikke ind paa sine vrangforestillinger. Han avviste stadig lægeundersøkelse av sin krop. Utpaa høsten begynde han at bli litt mere meddelsom mot mig, snakket og ræsonerte noksaa fornuftig om sine forhold, men der var litet uttalt nuancering i hans tale, han holdt sig mest i temmelig almindelige uttrykk. Det var tydelig, at han ikke likte at komme ind paa barndomshjemmet og opvekstaarene. Han hadde en viss grad av sygdomserkjendelse, men kunde ikke gi nogen bestemte aarsaker, meddelte kun, at han de tre sidste aar hadde hat alle slags ubehagelige fornemmelser i hode, hals og underliv. Han hadde intet at utsætte paa forholdene her forøvrig, men likte ikke sine omgivelser (almindelige landsensfolk), deres vaner tiltalte ham ikke, og han hadde intet at snakke med dem om. Det var derfor meningen at han skulde reise til en slegtning, en større gaardbruker i Smaalenene. Imidlertid var han blit noget døsigg, vilde gjerne ligge paa en bænk, naar han var inde om dagen, uagtet han sov godt om natten. Paa forespørsel om han var syk, rystet

han som regel paa hodet, men et par ganger pegte han paa underlivet, men vilde ikke la sig undersøke. Den 14de oktober bemerkedes ikterus, og han blev lagt tilsengs. De ganger, han tillot temperaturmaalinger, viste ikke feber. Der var jevnlig smerteattakker i den første tid; et par dage klaget han først over smerter, som begyndte i ryggen til venstre, men snart gik ut i begge armene. Senere var der dels smerter i ryggen, dels i leverregionen dels mere diffust over underlivet. Efterhaanden blev smerterne mindre fremtrædende, men ikterus tiltok, saa han tilslut var næsten mørkebrun; der blev jevnlig brækninger, avføring væsentlig efter klyksma, kræfterne tok fort av. I den sidste uke, da han tillot undersøkelse — eller kanske rettere var for mat til at motsætte sig den — paavistes ascites, ømhet over leveren, betydelig indskrænket leverdæmpning. Under smerteanfaldene i begyndelsen konstatertes engang puls 120 traadformet, sterkt contraherte pupiller. Senere puls ca. 90. Tilslut indtraadte cholæmi, og han døde 5te november efter to dages soporøs tilstand et par ganger avbrutt av ilskrik og delirier. Han viste sig i det hele intraktabel, likte ikke at man blottet ham forat lægge paa omslag, placerte omslaget ved benene og anbragte det gule oljelærred over leverregionen. Under hele forløpet viste han sig sterkt urolig og ængstelig, det infantile ved ham traadte frem igjen, han klynget sig til sykepleierne og lægerne, smaatutret og optraadte paa en saa kjælen maate, at det uvilkaarlig vakte tanke om et latent homoseksuelt drag, som brøt frem, saameget mere som han aldrig viste nogen interesse for overpleiersken eller avdelingspleiersken og ikke en eneste gang talte om sin hustru og sine barn. — Ved liksynet viste han sig velbygget, bækkenformen uttalt feminin, penis paafaldende liten, testes meget smaa. Nogen obduktion blev ikke foretat; kun leveren tat ut og sendt det path. anat. inst., hvis diagnose efter undersøkelsen lød: Hepatitis acuta med degeneration av levervæv og regeneration fra galdegangene. — Om aarsaken til hepatiten kan intet siges. Han viste ikke symptomer paa nogen infektion under opholdet her — ikke saameget som en absces engang. Benegte lues kan jeg ikke, men der er intet som kan gi mig mistanke derom heller. Han har vistnok alle sine dage levet ordentlig, hans hustru er frisk og sund, likesaa hans to barn (2 og 7 aar). Ingen intoxication sandsynlig efter hans livsstilling, har altid været en nøktern mand. Ingen grund til at anta medicinel intoxication av nogen art. — Ogsaa psykologisk bød patienten meget av interesse. Imidlertid er anamnesen saa knap, og netop som han begyndte at vise mig fortrolighet, blev han syk. Saa til nogen utførligere gjennemgaaelse blir der ikke fundament. Jeg vil indskrænke mig til at fremhæve et par punkter. Tydelig er saaledes det biseksuelle anlæg, der ogsaa rent morfologisk antydes ved de smaa ydre genitalia og testes og det feminine bækken, som allerede var iønefaldende, naar han var ute og gik. I denne forbindelse maa nævnes hans ualmindelig behagelige talestemme, sjelden klar, av klang som en bløt altstemme og med en rent kvindelig indsmigrende modulation, naar han var i godlag. Den heteroseksuelle komponent har vistnok været dominerende, men der kom som nævnt tydelig homoseksuelle træk frem, ialfald da han blev syk. — Dernæst infantilismen som var paatagelig saavel den første uke under uartigheten som i den sidste tid, efterat han blev syk. Sammen med den arvelige

belastning synes der at være tilstrækkelig grund til at anta et underværdig anlæg, som ikke har udelukket en viss evne til receptiv tilegnelse av kundskaper. Utviklingsmekanismen for sykdommen (paranoid demens) synes da at være denne: Den mer eller mindre bevisste følelse av underværdighet driver til selvhævdelse og vækker trang til at søke kompensasjon i andres anerkjendelse. Derav hans ivrige arbeide paa sin utdanning. Naar han senere kommer i stilling og hans stræv efter social anerkjendelse møter motbør, vækkes den ulystbetonede følelse av underværdighet, og det lykkes kun at fortrænge den ved en anden affektiv forestilling. Konfliktens aarsak forlægges utad, og forestillingen om egen underværdighet erstattes av forestillingen om personer, som vil holde ham nede, en forestilling der er sterk nok affektiv til fortrængning av den oprindelige. Dermed vinder han den lettelse i en personlig indre konflikt, som alltid ligger i, at man finder en aarsak utenfor sig selv — en undskyldning om man saa vil for sin manglende evne til at overvinde motstand. Dermed er persecutionsforestillingen vakt og følges av mistænksomhet. En mand med slik tankegang blir etterhaanden mindre egnet for samarbeide, der opstaar let konflikter, vedkommende mister sympati hos dem, som har med ham at gjøre; heri tør man kanskje se en medvirkende grund til den forbigaaelse, som han tok sig saa nær av. Naar saa tankerne paa, hvad hans persecutører formodes at si om ham kanskje sammen med ubevisst selvkritik opfattes som acustisk fænomen — hallucination — er endelig psychosen langt paa vei. Hvilken rolle hans ufuldstændig fortrængte homoseksuelle komponent har spillet for psychosens utvikling, lar sig ikke paavise. — At følelsen av underværdighet har en betydelig motividannende evne for livsførelsen, ser man let i det daglige liv hos mænd av særlig lav legemsbygning. Er de begavet med tilstrækkelig energi, søker de at drive det til noget i sit fag eller de legger sig til et djærvt, friskfyragtig væsen i gang, holdning og tale, undertiden er de ivrige sportsmænd; mangler de energi og evner, legger de an paa at utmærke sig i det ydre ved pynt og toiletter — hvad man spesielt ofte ser hos pukkelryggede. I alle tilfælde søker de kompensasjon, vil paa den ene eller anden maate legge en alen til sin vekst.

A a r s a k s f o r h o l d, kfr. tabel XX.

Paa tabellen er kun opført ét tilfælde av seksuelt trauma som aarsaksmoment. Der er da kun tat hensyn til de officielle opplysninger. — Selv om man ikke i ett og alt er villig til at acceptere de anskuelser, som hævdes av Freund og hans skole, gaar det dog ikke an lenger at være blind for, at seksuelle konflikter langt hyppigere, end man i almindelighet er tilbøielig til at anta, forekommer hos nevrotikere og sindssyke. Den populære opfatning synes mig i dette stykke at vise finere tæft. Naar man engang har faat sine øine oplatt for denne sammenheng, finder man den ofte og forbauses over, at man ikke før har set den. Det gjelder her som saa ofte, at den som leter, han finder. — Jeg har etterhaanden faat opplysninger om endel av de nyindkomne, som viser et andet forhold end den officielle statistik.

Lbnr. 237. Ugift lærer, 50 aar. Belastet æt. FB suicid paa asyl. Han har i 6 aar været forlovet med en person, han ikke bryr sig om, men for skams

skyld har han ikke villet bryte. Av hans meddelelser fremgaar, at han stadig har masturberet, kjærestens trængen paa giftermaal og hans tvil om at fylde sine plikter synes at ha været avgjørende. Sygdommen har været hans utvei av konflikten.

Lbnr. 240. Handelsbetjent 29 aar ugift. Temmelig acut optrædende psychose med hallucinationer, religiøse expansive forestillinger, uro, voldsomhet mot moren, som han mente besat av djævlen. Under opholdet fremgik det av hans tale, at han og søsteren delte soverum, mens moren laa alene paa loftet. Uttalte en dag, at hvis han nogengang skulde gifte sig, maatte det bli med avdelingspleiersken, «fordi hun er saa lik min søster.» Hos søsteren optraadte de sidste dagene, han var hjemme, en (inducert) psychose av samme karakter som hans. Den gav sig, efterat broren var fjernet.

Lbnr. 246. Bakerlærling 19 aar. F. skikkelig men temmelig fortrykt av M., som er «vrang, vanskelig og dum». Sr. ssk. Gutten har været stri, storsnutet, uopdragen, men har altid faat støtte av M. som fandt ham fuldkommen. Efter vage prodromer anfald med ustyrlighet, hvorunder han klædte sig naken i publikums overvær (exhibitionisme). Under sine urorier her var han svært optat av moren. Absolut overbevisende er jo ikke dette, men det peker sterkt i retning av incestkomplex.

Lbnr. 247. Gift for 2den gang med en 18 aar yngre kone. Sjømand 49. Kom hjem fra Algier, hvor han hadde ligget for beri-beri, var svak ved hjemkomsten. Der optraadte konflikt med konen, jalusi, beskyldte hende for utroskap og søkte at kvæle hende. Under opholdet her viste han sig særlig forarget over, at han jevnlig hadde kaldt ham for raatakall (impotent).

Lbnr. 253. Ug. 60-aarig md. Vanfør, maa bruke 2 staver. Hallucinationer, depress. relig. forestillinger. Viser ofte tegn paa homoseksualitet og exhibitionisme.

Lbnr. 275. Ug. gaarbr. 33. Fik sit første anfald i Amerika efter en skuffet kjærlighet.

Lbnr. 276. Gift snekker 44. Nervøs belastet slegt. Som ung hadde han en alvorlig forelskelse. Da vedk. giftet sig med en anden, begyndte han at rangle. Giftet sig senere; konen var bra, men ikke særlig dygtig, krævet meget og tok paa kredit, da hun «var stormandsgal» og vilde leve over evne. Den økonomiske stilling var derfor daarlig, og han drak av og til, saa forholdene hjemme ikke var de bedste. Saa blev hans forrige elskede enke, og anfaldet brøt ut med religiøse expansive idéer om egen storhet og magt: «Jeg kan skape liv, men ogsaa ta liv». Her er et dobbelt forhold, først konflikten i hjemmet, dernæst da den anden blir enke, vaagner tanken om, at hvis vorherre tok hans kone, eller han selv hadde guddommelig magt, saa kunde det ordnes, saa han fik sin gamle elskede.

Lbnr. 284. 25 aars ugift mand. Enkelte ting i opplysningene tyder paa incestkomplex (moren). I samme retning peker ogsaa resultatet av endel psychoanalytiske seancer (dr. Strømme, p. t. underlæge ved asylet). — Arvel. belastning.

Lbnr. 290. Ugift mand 25 aar. F. og FSr død av kræft, F «tussete». Sr ssk. Morslegten egen stridig. Blev ssk nogen maaneder efterat han var kastreret (Tbc. epididymit).

Lbnr. 300. Ugift 30-aarig gaardbr. FB, M, B ssk. FM og MSr. nevrastheniske. Forældrene søskendbarn. Som aarsak er opgit kjærestesorg. Sygdomsbilledet i begyndelsen sterkt seksuelt farvet, senere mere paranoid.

Lbnr. 303. Ugift 22-aarig arbeider. Ingen causale oplysninger. Moren viser en enestaaende interesse for ham med idelige skriftlige og telefoniske forespørsler. Der er hos ham paavist sterkt mørkopleks — drøm og fantasien om coitus med moren.

Lbnr. 307. Ugift noget imbecil gut 25 aar. Mangeaarig ihærdig masturbant. Katatont uroanfald efter gonorrhøisk infektion.

Lbnr. 238. 26 aars tjenestepike. Var forlovet, men kjæresten slog op, omtrent samtidig mistet hun sin mor, straks efter begyndte sygdommen. Gjentok en tid ustanselig stavelserne Na Mi — oprindelig (Kristi)na mi. Muligens homo-seksuel, derfor opslag, derfor saa sterk sørg over moren og rop paa søsteren.

Lbnr. 247. Ugift 35 aars kvinde. M. tungsindig en tid mens hun gik med pat., men blev bra. FF nevrastheniker, 1 søskendebarn idiot, 1 døvstumt. Var forlovet. Da kjæresten giftet sig med en anden, blev hun sindssyk.

Lbnr. 257. Ugift 25 aars tjenestepike. Skal ha været temmelig vidtløftig av sig og hat et mere alvorlig forhold i Bergen ved den tid sygdommen brøt ut.

Lbnr. 260. Ugift 22 aars pike. M Sr. ssk. M. sykkelig under svangerskapet med hende. Som aarsak opgives overanstrengelse ved vaakning over søsteren og sorg over hendes død. Har været meget løsagtig. Viste sig sterkt seksuel i tale og fakter, kaldte lægen for Kristian (en tidligere elsker) og vildé, han skulde lægge sig hos hende.

Lbnr. 273. Ugift pike 38. Meget løsagtig, 5 uegte barn. — Insan. hysteric.

Lbnr. 280. Ugift tjenestepike 52. Har i længre tid staaet i forhold til husbonden. Det var tanken, at de skulde giftes. Konflikten var dog her kanskje like-saameget av teologisk som seksuel art, idet han var prestehater og vilde ha borgerlig, hun kirkelig vielse. Da hun ikke vilde føie sig, sa han det fik være forbi. I umiddelbar sammenhæng med konflikten optraadte de første symptomer.

Lbnr. 282. Lærers kone 26 aar. I forlovelsestiden samleie, der foregik under sterk motstand fra hendes side. Baade mand og mor uttaler, at hun tok sig meget nær av det, og av at hun, som var av bygdens bedste folk, maatte staa brud som gravid. Saa fik hun tvillinger fortidlig, og sygdommen brøt ut.

Lbnr. 287. Pike. M ssk. Som aarsak til sygdommen opgives skuffelse over, at far til hendes barn ikke vilde gifte sig med hende, da det kom til stykket.

Lbnr. 298. 18 aars pike. Sterk arvelig belastning paa farsiden. Der begyndte at gaa rygter i bygden om, at hun fôr med gutter og var frugtsommelig

(ikke tilfældet). Da hun fik vite dette, tok hun sig meget nær derav, og depression indtraadte.

Lbnr. 305. 36 aarig kone. Sterk arvel. belastn. paa morsiden. Manden er reist fra hende til Amerika for nogen aar siden, og hun har hat det noksaa vanskelig.

Lbnr. 309. Ugift sypike, 55 aar, har i mange aar staat i forhold til en kjøbmand, som hun sydde for, og har stadig haabet paa egteskap. Ifjor vaar avbrøt han forholdet, og sygdommen begyndte.

Lbnr. 311. Kone 40 aar. Litet begavet, vanskelig gemyt. Manden drikfældig, reiste for nogen aar siden til Amerika. Hans rømning var vistnok foranlediget ved egteskabelige konflikter; ved den tid begyndte man at finde hende «rar». Hun har her vist sig ganske rolig og pyntelig, men vil svært gjerne ind paa seksuelle materier.

Lbnr. 318. Gift kone 54 aar. Arvel. belastn. paa morsiden. I ungdommen løsagtig. Mindre godt egteskap. Manden vil skilles, har faat hende til at «tilstaa», at hun har staat i forhold til en nabo. Efterpaa har hun for presten og andre fortalt, at hun var tvunget av manden, som stadig maset derom; han sa, han skulde slutte at snakke derom, naar hun bare tilstod, og for at faa fred gjorde hun da det. Under paavirkning av manden gaar hun fra dette igjen. Manden beskylder naboen for hor, men blir dømt for ærekrænkelse. Han trækker saa konen rundt hele det søndenfjeldske Norge til sagførere, blir selv indlagt paa Eg til observation, konen, som maa klare sig alene under vanskelige forhold med executioner o. s. v., faar et manisk anfald. Under opholdet her kom hun ofte ind paa, at manden ikke var stort tes som elsker. Hun var øiensynlig sterkt seksuelt anlagt.

Lbnr. 324. Sypike 28 aar. F, FM og halvbrors søn ssk. Blev kjendt med en jevnaldrende, med hvem hun snart blev forlovet. Da han efter en tid gjorde det forbi, blev hun «bitter» og nedstemt o. s. v.

Lbnr. 331. 40 aars kone. M. «rar». Gift med en ca. 25 aar ældre mand, som hun tjente hos, og som besvangret hende. Han er en brutal og raa fyr, som har banket hende ofte og vel. I de senere aar er han blit mere avfældig, hun er sterkest, saa pryglene er faldt paa hans part. Sygdommen har utviklet sig litt om senn.

Jeg bruker uttrykket seksuel konflikt litt videre end i daglig tale, men det gjælder dog forhold, som staar i direkte forbindelse med, hvad man kalder det seksuelle i snevrere betydning. Jeg nærer ikke tvil om, at de lokalkjendte læger, naar de først var opmerksom paa de seksuelle forholds betydning, vilde kunne skaffe ganske anderledes fyldige oplysninger paa dette omraade; statistikken vilde da komme til at vise andre tal.

Med hensyn til arbeidsvirksomheten maa tages i betragtning, at vi har ca. 40 sengeliggende pr. dag, og at drevplukking spiller en underordnet rolle. For de utrygge og tildels dypt sløve mænd, som vi ikke tør la faa redskaper ihænde, har vi i sommertiden et særdeles hensigtsmessig arbeide. Der er store strækninger, som kan opdyrkes, men som er overgrodd med lav krypende

ener. Til oprivning av denne og dens lange røtter egner disse patienter sig godt, og de har derved gjort et meget nyttig arbeide. I begyndelsen var der mange rare arbeidsstillinger at se hos de mangeaarig uvirksomme, men litt efter litt kviknet adskillige av dem til og blev noksaa brukbare, saa enkelte kunde flyttes over i andre arbeidslag. Av patienterne er der blit ryddet ikke saa litet jord. Jeg tror, arbeide med graasten er svært hensigtsmæssig, fordi hele muskulaturen blir tat i bruk; de tvinges til dyp respiration, faar god appetit og sover godt etterpaa. Desuten kræver manøvringen av stenene en viss opmerksomhet og omtanke. Jeg har spesielt lagt merke til to gamle mangeaarige D patienter, med hvilken omtanke de har visst at anbringe spettet, og hvor de har vist forstaaelse av samvirkets evne til at lette arbeidet. Av planeringsarbeide har vi da ogsaa rikelig nok for en længere fremtid — Vi har gjort forsøk med strømpestriking paa den mandlige vaktavdeling, men bare en av mændene kan siges at ha drevet det til noget i den branche.

Isolation er brukt i et forhold av 7.9 timer pr. 100 liggedage. I aarets sidste kvartal kun 1.4 time; men dette blir vel vor rekordsætning, som har været begunstiget av særlig heldige omstændigheter, og av at personalet føler det som en æressak at undgaa isolation paa avdelingen. Paa mandsiden har der ikke været isolation i 4de kvartal. Men naar man ikke har egen vaktavdeling for urolige, saa er jeg virkelig i tvil, om vi ikke har gjort for meget av det. For de andre patienter har det paa den kvindelige vaktavdeling mangengang været slemt, naar 2—4 urolige har holdt det gaaende i timevis — avdelingen har bare et badekar. Delvis har op til 4 pleiersker maattet sitte ved hver sin patient for at holde dem i sengen. For at skaffe særlig ængstelige impressionable patienter ro, har jeg derfor undertiden tidligere end ønskelig flyttet slike patienter væk fra vaktavdelingen. — En pike er opført som isolert for morbilli. Jeg er dog tilbøielig til at tro, at symptomene *(feber, conjunctivit, snue, exanthem, men ikke Koplik) skrev sig fra ideosynkrasi mot veronal. Der kunde heller ikke oplyses om kontakt med morbillipatienter, og ingen her blev smittet, uagtet ialfald 2 av pleierskene ikke hadde hat sygdommen, og isolationen ikke kan kaldes særlig effektiv.

Foruten de isolerte har en kvinde i længere tid maattet ha hænderne bundet fast til sengekanten. Hun haadde skaaret strupen over og ind i oesofagus, var behandlet paa Bergens sykehus og kom hit med trachealkanylen og fistel ind til oesofagus. Vi gjorde et par forsøk paa at lukke fistelen ved ringsutur, men traadene skar igjennem. Selvmordstrangen vedvarte, hun rev stadig kanylen ut og kastet den; naar den maatte repareres, var der efter et par dage et svare stræv med at faa den ind, saa vi maatte binde hende. Men desuagtet lykkedes det hende en og anden gang at faa kanylen løs, idet hun brukte sine skindmagre knær, som hun trak op til halsen!

I beretningen for 1910 omtaltes en mand, som voldte os store bekymringer. Jeg skal her gaa litt nærmere ind paa tilfældet, da det viser, at man ikke skal oppgi selv noksaa dypt sunkne. Han overførtes hertil fra et andet asyl med bemerkning, at han var den farligste, asylet paa adskillige aar hadde hat. Han var dybt sløv, impulsiv, aggressiv, destructiv, koprofag, «chokolademand», naar

materiale var tilstede. En og anden dag kunde han en kort stund vise sig blid og venlig, men var aldrig trygg. Han hadde derfor tilbragt sin meste tid i halmcelle. Slik var han ogsaa her, han gjorde indtryk av at være hørselshallucinert og stadig paa vakt mot formentlige fiender, snakket omtrent ikke — det var ja, nei, goddag o. lign. ellers knurret han omtrent som et større rovdyr. Ret som det var sprang han paa folk, tok strupetak, klorte, spændte, bet, søkte helst at komme bakpaa folk. Baade patienter og pleiere var utsat for ham, selv er jeg flere ganger blit overfaldt av ham, den ene gang fik han bakfra tak over halsen, saa jeg i flere dage hadde ondt ved at svælge; jeg blev berget av en stuporøs katatoniker, som pludselig kastet sig over ham. Det syntes, som der var amnesi etterpaa, ialfald negtet han i den senere tid, da han blev klarere, at huske hvad der var passert under anfaldet; jeg var derfor i tvil, om der var epileptisk equivalent, men brombehandling syntes ingen virkning at ha. — Til en begyndelse forsøktes vaksalbehandling, men efter kort tid bad samtlige pleiere paa én nær om at faa slippe at ha ham inde om natten, da de aldrig var trygg for overfald. Da det var uøvede unggutter, fandt jeg at maatta imøtekomme deres bøn. Han laa da paa isolat om natten og fik klysma evacuans om aftenen. Han holdt ofte et svare spektakel, sang, hujet, rev klær, knuste ruter o. s. v. Om dagen laa han i bad eller paa vaksalen. Utover 1911 blev de gode stunder noget længer, saa han endog kunde være 2—3 dage i rad paa fællesstue eller i lufttegaarden. Under maaltidene maatte han isoleres, da han gjerne vilde ta fra de andre, saa der blev konflikt og raseanfald. Han var fremdeles en meget farlig mand at ha her og turde kun have inde, naar der var mindst 2 pleiere tilstede. I 1912 begyndte han at bli mere omgjængelig, sluttet omtrent med at rive klær, og det var sjelden, han knuste ruter eller overfaldt folk; anfaldene blev mindre hyppige, specielt begyndte han at vise sig rimeligere mot pleierne. Da vaaren kom, blev han tat med paa utearbeide med oprusking av ener, i begyndelsen bare en og anden dag, naar han var trygg, men etterhaanden tok vi ham med, uanset hvad humør han var i. Han bedredes herunder paatagelig, blev snillere og mere omgjængelig, nattespektaklerne hørte helt op, han lærte at sitte inde ved maaltidene, men maatte passes paa. Isolation har i sidste kvartal ikke været nødvendig. Selv naar de onde tider kommer, er han saa disiplinert, at han lystrer, naar pleierne snakker til ham. Da han sidst — i oktober — vilde ta paa mig, var han ikke værre, end at han lot sig berolige ved, at jeg tok ham over armene og snakket med ham. I julen deltok han i alle festlighetene og opførte sig i alle maater uklanderlig. Til klining og koprofagi merkes i det sidste intet, selv da han laa tilsengs et par dage med diarré. Han er hjelpsom, røder sengene, klær av og paa andre patienter og benyttes nu til at promenere stuporøse, idet han med en under hver arm spaserer taktfast frem og tilbake med dem. Han ser kvikkere og lettere ut, der begynder at komme litt antydning av orden i hans tanker, han kan blandt andet benyttes til hjelp ved optælling av vask. Naar alvorligere anfald med langt mellemrum er i anmarsj, er 1—2 dages langbad tilstrækkelig til at kupere anfaldet. — Til det gode resultat bidrager, at det har lyktes at gi personalet særlig interesse for ham, og navnlig har overpleieren per-

sonlig tat sig meget av ham; men det væsentligste tilskriver jeg dog det stadige utarbeide i sommerhalvaaret, som har skaffet ham god nattesøvn og avledning fra hallucinationerne.

Det gaar ofte saa med gamle sløve patienter (C & D), at man ser paa dem dag ut og dag ind, til man oppfatter deres tilstand som noget fastslaat og opgir dem; der skal ialfald en svær energi til det motsatte. Men jeg saa mange slike gamle demente fra andre asyler kvikne betydelig til paa Rønvik og har likeledes set det her. Det samme har jeg iagttat hos mange, som efter aarevis ophold paa asyl er kommet over i familjeforpleinng. Overflytningen til nye forhold rusker vel op i bevisstheten, og blir da anledningen fornuftig utnyttet, ser man bedringen. Spesielt tror jeg, at en vel kontrollert av kyndig læge ledet familjeforpleining vil kunne utrette noget med mange av de gamle asylinventarer.

Uro. Forholdene har i saa henseende bedret sig betydelig fra den første tid, da de «urolige» avdelinger paa begge sider var rene pandæmonier, med skrik, skraal, knuste ruter etc. Vistnok har vi 1 mand og 2—3 av de gamle kvindepatienter, som en og anden gang kan brøle op, men ellers kan vi i det daglige si, at den kvindelige vaktavdeling er asylets eneste urolige avdeling. Der er ikke sjelden morgenrapporter uten et eneste tilfælde av natteuro. Men vi bruker jo paa den kvindelige vaktavdeling meget sovemidler. Av nyere har vi brukt endel medinal, adalin og luminal. Det sidste synes at være en berikelse i therapevtisk henseende. Selv paa patienter hvor andre midler er litet effektive, virker det godt (dose 0.30). Jeg har selv været plaget av søvnløshet i vinter og har brukt det et par ganger. Jeg sov fort ind, sov i ett træk 6—8 timer. Litt ubehagelig eftervirkning: psykisk tyngsel, let følelse av svimmelhet; god søvn ogsaa næste nat. Det viser sig ogsaa hos patienterne, at vi bare behøver at gi det hver anden nat. Det falder dog dyrt at bruke.

Renligheten er i det hele upaaklagelig, men vi har dog en fast stok paa 8—10, som væter sig om natten. Enkelte av dem greier sig, naar vi kan ha dem paa vaktavdeling og ta dem op om natten.

Rømninger har ikke forekommet paa kvindesiden. 7 mænd 10 ganger. Den ene var en paranoid dement fra Rosendal, indlagt av politet som farlig. Gaardsfolkene som besørger renovationen, hadde sat døren til gangen op, hvorfor han mente sig berettiget til at gaa. Han strøk til sin bror i Dimmelsvik. Da han der ikke vilde være utsat for de gamle irriterende omgivelser, og jeg forøvrig ikke hadde stor tro paa hans farlighet, foreslog jeg, at han fik bli hos broren. Det har gaat bra. — De øvrige rømninger skyldtes likegyldighet fra pleiernes side. Den sidste strøk om formiddagen til Sunde (5 km.), gik der ombord i dampskib, blev av styrmanden erkjendt som sindssyk og avlevert paa Valens kai, hvorfra han bragtes op paa avdelingen, hvor hans rømning endda ikke var bemerket! — et karakteristisk eksempel paa, hvad slags folk man har.

Adspredelser. Som i 1911 har vi et par ganger hat «konsert» i vor privatbolig for de likeste; desværre har vi mistet vor første sangerinde i høst

Grammofonen er til stor hygge de lange søndagseftermiddage, naar der er stygveir. St. Hansaften brændtes baal, hvorom patienter og funktionærer samledes. Aapningsdagen 28de oktober fest med fyrverkeri tilslut. Forøvrig de almindelige fester. Efter personalets anmodning tillot jeg at ha tændt juletræ ogsaa paa de urolige afdelinger, de hadde pyntet bordene med broderte duker, blomster og grønt i krukker. Utenat det var nødvendig at fjerne en eneste patient fra stuerne, fik de pyntede trær, duker og dekorationer være fuldstændig uantastet hele julen igjennem.

Utenfor prestens besøk har vi et par ganger med leiet motorbaat latt endel patienter besøke nabokirkerne eller kjøre til Husnes kirke. Andre søndage spiller min kone paa orgel, mens en av pleierne, som har teologisk utdannelse, holder prædiken.

Tobaksforbruket. Der er ialt brukt tobak for kr. 243.47. Pr. aar og mand blir det kr. 2.59 (ifjor 1.78), pr. uke kr. 0.05 (ifjor 0.03). Det større forbruk skyldes det større antal utarbeidere i 1912. — Jeg tror, der flere steder paa asylene brukes for meget tobak; det heter rigtignok, at det virker saa beroligende. Men i mange tilfælde er forholdet det, at patienterne med velberaad hu slaar sig vrang for at faa tobak. Jeg har iagttat det baade andetsteds og her. Det viser sig her, at naar de ikke opnaar sin hensigt, saa holder de op. — Og en stor del av den patienterne tiltænkte tobak fortæres av pleiepersonalet, som vistnok mangedeels har gratis tobak paa asylets bekostning.

Pleiepersonalet har paa mandssiden været bedre end før. Paa kvindesiden har jeg mistet flere udmerket dygtige pleiersker; i det hele og store har dog de nye ikke været værre. Paa grund av de mange nye pleiersker har jeg ikke kunnet ta nogen til mandssiden, hvor jeg fremdeles kun har én, paa vaktavdelingen. — Asylets overpleierske, frk. Koren, fik en legatportion til videre utdannelse, og ved velvilje fra öfverläkare Kinberg fik hun gjøre tjeneste utöver høsten paa Långbro sjukhus som «öfversköterske-elev» og deltok herunder i de for disse anordnede theoretiske og praktiske kurser. — Lønningerne er foreløbig følgende:

Pleiere: elevaaret 420 kr., 2det og 3dje aar 540 kr., senere 600 kr.

Pleiersker: — 240 « 2det « 3dje « 300 « — 360 «

Yderligere forholdelse er under overveielse.

For de overordnede funktionærer vedtok amtstinget lønsregulativ ifjor. Desværre lykkedes det ikke at faa forvalterlønnen saa høi, at vi fik beholde asylets dygtige forvalter hr. Anda, som derfor gaar til Dale asyl. — Jeg har haab om at kunne skaffe personalet et rum utenfor asylet, hvor de kan være sammen og hygge sig om kvelden. Amtstinget har nemlig bifaldt mit forslag om at gjøre makeskifte med Eid kommune, som har skolehus staaende like indimellem asylbygningene. Asylet overlater kommunen ny tomt paa et sted, hvor skole og asyl

ikke kan genere hinanden, og asyllet overtar skolehuset, hvis man blir enig om prisen. Da ogsaa herredsstyret har indgaaet paa makeskifte og besluttet at bygge ny skole, skulde saken være i god gjænge.

Av dr. L. Langbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

— — Sundhetstilstanden var i det hele tat god; der forekom 3 tilfælde av tyfoidfeber paa C avdelingen for kvinder, hvor sygdommen ogsaa væsentlig indtraf de foregaaende aar; desuten blev en av gaardsguttene, som var med at besørge renovationen, angrepet. Hos endel av dem, som i aarets løp døde av tuberkulose, var sygdommen allerede konstatert før indlæggelsen i asyllet.

Ved de fleste av de utførte 13 seksjoner fandtes intet av særlig interesse. — Hos en 51 aar gammel kone, som med et aars mellemrum hadde hat et par apoplektiske anfald med lammelse paa høire side (sidste anfald ca. 3 maaneder før mors), saaes i venstre capsula interna 2 foci; det forreste, som strakte sig ind i nucleus caudatus, dannet en cyste fylt med en klar, gul, seig væske, det bagerste en hule med ujevne vægger og grødet morskent indhold. — Hos en 40 aar gammel løsarbeider, som siden 16-aars alderen hadde lidt av epilepsi og for ca. 10 aar siden paa grund av et fald utfor en fjeldskrænt hadde faat et dypt saar bak venstre øre, fandtes ved obduktionen sterk ansamling av serøs væske i subduralrummet med blodoverfylding i de tynde hinder og organiserte, avløselige bloduttrædelser paa indsiden av dura. I høire temporallap saaes et næsten hønseeggstort parti opløtt hjernemasse av brunagtig farve.

Installation av elektrisk lys til avløsning av gasbelysningen er blit paabegyndt. Man har ogsaa begyndt med teoretiske undervisningskurser saavel for det ældre pleiepersonale som for de nyindkomne elever.

Av dr. med. Loofts beretning for Rosenbergs sinds- sykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — Sundhetstilstanden var, bortset fra nogen ondartede tilfælde av enterokolit i sommermaanedene, i det hele tat god. En pleier, som ved besøk i byen hadde paadrat sig tyfoidfeber, blev indlagt paa sykehus; likesaa en vaskepiké som var blit smittet ved at stelle med hans tøy.

Til adspredelse for patienterne har der været anskaffet emner, bøker og illustrerte tidender. De har ogsaa sysselsat sig med kortspil og lignende. Ved de store høitider og andre festdage har de faat ekstraforpleining, og der har været dans. — Asylets prest har 1 gang om maaneden holdt bibellæsning og forresten jevnlig besøkt de legemlig syke. — Det i 1909 approberte spiseregulativ har vist sig meget tilfredsstillende. — Bygningene er som vanlig blit oppudset og malet utvendig og indvendig. Til deres vedlikehold bruktes kr. 1 675 og til inventar kr. 609.

Av dr. E. Martens' beretning for Møllendal sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

— — Naar bortsees fra et par tilfælde av difteri, har sundhetstilstanden været særdeles god. Det første var hos en sykepleier paa den mandlige avdeling; han blev indlagt i Aarstad sykehus. Sygdommen har i de sidste aar jevnlig forekommet i asylets umiddelbare nærhet. 3 maaneder senere blev en av medfødt idioti lidende kvindelig patient angrepet; hun døde; ved sektionen fandtes over rima glottidis, i trachea og like ned i bronkierne tynde rørformige membraner.

Der har været arrangert smaa danseoroer, selskabelige sammenkomster og smaaturer i fjeldene for pleiepersonalet og dertil egnede patienter, naar derom har været uttalt ønske. — Nødvendige reparationer og oppudsninger har fundet sted.

Av dr. med. Hans Evensens beretning for Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

— — Sundhetstilstanden har været god. Blandt de faa interkurrente sygdomme, der forekom, var et tvilsomt tilfælde av tyfoidfieber, som asylet i de sidste 3 aar har været forskaanet for.

«Asylsaken» fik endelig dette aar sin længe ventede avgjørelse, idet amtstingene for Søndre og Nordre Trondhjems amt (henholdsvis 27de april og 14de juni) og Trondhjems bystyre (28de november) besluttet i fællesskap at anlægge et sindssykeasyl paa den indkjøpte eiendom Spandet i Lade sogn. (Beslutningen approbertes i statsraad 13de februar 1913).

Overskuddet ved driften var for det forløpne regnskapsaar kr. 2 466.

Av dr. Sollied's beretning for Rotvold sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

— — Der har været et stadig overbelæg, hvilket vanskeliggjør en rationel sykebehandling, særlig da asylet i hele sin byggemaate og indredning er avpasset efter de behandlingsprincipper, som var gjældende den tid, det blev bygget, og som er væsentlig forskjellige fra nutidens. Saa langt forholdene har tillatt, er her naturligvis forsøkt at følge med utviklingen. Da vaktavdelinger ikke kjendtes paa den tid, men i nutidens asyler danner grundlaget for behandlingen, har man hjulpet sig med at indrette stadig vakttilsyn i nogen værelser i C II, men her er ikke bad, og privetforholdene er (som forresten for hele asylet) meget uappetlitlige, og endelig er arrangementet for de vaktspasienter, som ikke ligger til sengs, litet tilfredsstillende. For mandssiden kommer hertil, at som forholdene nu er, blir det utilraadelig at anvende kvindelig pleiepersonale der. Jeg maa betegne det som uundgaaelig, at der nogenlunde snart blir bygget en særlig vaktavdeling, om ikke det hele asyl skal faa præg av et gammeldags dollhus.

Sundhetstilstanden har været meget god. De indtrufne interkurrente sygdomstilfælde har været faa og i almindelighet av liten betydning. Ved de indtrufne dødsfald har der ikke været noget av mere fremtrædende interesse. I det hele har asylets virksomhet i det forløpne aar gaat jevnt i det vante spor.

Av dr. J. S. Widerøe's beretning for Rønvik sindssyke- asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

— — Sundhetstilstanden var i det hele tat god. Naar undtages, at tuberkulosen liksom tidligere har krævet et forholdsvis stort antal offere, har epidemiske sygdomme ikke optraadt i asylet. — Av de 23 i aarets løp indtrufne dødsfald skyldtes 13 tuberkulose.

Av de utskrevne var 8 kvinder ved asylets mellemkomst blit utsat i Steigen lægedistrikt. (Jeg har fortsat hermed; i 1ste kvartal 1913 er 11 patienter anbragt i Misvær, Steigen og Bodin. Efter de erfaringer, jeg hittil har gjort, tror jeg mig berettiget til at uttale, at hvis asylet uten væsentlig utvidelse skal kunne tilfredsstillende optagelsesdistriktets behov for asylplads, saa maa den adgang til evakuasjon, som anbringelse i familjepleie av dertil egnede syke frembyr, benyttes, saalænge som raad er. Den bør benyttes baade av hensyn til asylet, som derved faar pladser ledige for nye tilfælde og av hensyn til de syke, av hvem der er mange, som aldrig kan forsone sig med asyllivet, men i familjepleien finder en tilværelse, som svarer bedre til deres vaner og tilbøieligheter. Endelig er familjepleien jo ogsaa den billigste.

Der har her fra asylet været utsat patienter dels i Misvær (mænd), dels i Steigen (kvinder). Kontrakter har været oprettet ved asylets direktør, som har truffet avtale med amtmændene om at kunne ta disse syke ind igjen i asylet uten for hvert tilfælde at indhente amtmandens samtykke.

Tilsynet med de utsatte har været ydet av vedkommende distriktslæge.

Skal imidlertid asylets befattning med familjepleien bli effektiv, maa denne knyttes nærmere til asylet. Kun naar asylets direktør blir kjendt med forpleiningshjemmene og staar i stadig rapport med disse, vil han kunne anbringe hver syk der, hvor det passer bedst, og kun da vil han kunne disponere over forpleiningshjem, naar det trænges, og undgaa at maatte beholde patienter, som godt kan forpleies privat. — Skal han for hver gang henvende sig til utsættelsesstedets distriktslæge, vil forholdet kompliceres og anbringelsen forhales.

Henvender asylet sig til hjembygden for at faa en syk hjemhentet, har visst enhver asyllæge erfaring for, at han støter paa stadige indvendinger og utsættelser. Det er ogsaa saa, at i et utsættelsesdistrikt, hvor befolkningen har faat øvelse i at omgaaes med de syke, vil man uten vanskelighet faa forpleiet patienter, som man i hjemmene eller paa et tilfældig forpleiningssted i hjembygden ikke ser sig raad til at beholde. Med den mere tilbaketrukne stilling, fattigvæsenet herefter faar ved asylindlæggelse, maa man vel ogsaa være forberedt paa endnu mindre bistand fra den kant med anbringelse i forpleining.

Politiet paa landet vil ikke være skikket til at overta nogen virksom rolle her, og den private verge vil ofte staa aldeles raadløs.

Jeg skulde derfor tro, at et forpleiningsomraade som appendiks til asylet vil være av stor nytte. Men skal asyldirektøren overta tilsynet med de utsatte syke, maa dette forhold legaliseres, idet der blir git disse syke en særstilling. De indlæggelsesregler, som gjælder for andre sindssyke, maatte da for disses vedkommende lempes, saa asyllægen fik lovlig adgang til naarsomhelst efter eget skjøn at ta dem ind igjen i asylet, og hans tilsynsplikt burde vel helst instruksmæssig fastslaaes. Den f. t. baade her og ved andre asyler praktiserte ordning er, saa vidt jeg kan se, ikke lovhjemlet.

Arbeidsvirkso m h e t e n har været drevet som før og med tilfredsstillende resultat.

De i 1911 indredede arbeidslokaler har vist sig særdeles tjenlige og muliggjør en utstrakt beskæftigelse av patienterne med husgjerning. Skulde jeg ha noget at indvende imot disse lokaler, maatte det være, at de ligger i kjældereren. Men at anbringe dem noget andet sted har neppe været mulig.

I garnbinding har man i disse landsdele et arbeide, som de allerfleste er vant til, og som selv meget sløvede syke utfører noksaa tilfredsstillende. Foruten garnstuen har paa mandssiden bokbinderi, kurvbinder-, snekker- og malerverksted den hele tid været i drift. Den pleier, som forestaar arbeidsvirkso m h e t e n i denne avdeling, gjennomgik ihøst paa asylets bekostning et kursus i kurvfløtning, et arbeide, som omfattes med adskillig interesse av flere patienter.

Den kvindelige haandgjerning har været drevet som før.

Ute har de dertil skikkede syke været beskæftiget paa gaardsbruket, i haverne, med skogsarbeide, veiarbeide, kjøring o. s. v.

Man har i vinterens løp gaat over til i B- og tildels i C-avdelingene at servere maten paa den maate, at utportioneringen foregaar paa avdelingen. Som andetsteds har man gjort den erfaring, at naar pleiepersonalet blir vant til denne fremgangsmaate, viste den sig særdeles heldig. Maten ser appetitligere ut, og portionernes størrelse kan indrettes, efter hvor meget hver er vant til at spise. Folk med god appetit kan da faa mere end en middelsportion, der gaar mindre i skyllebøtten, og noget blir der gjerne tilovers. Nogen besparelse av betydning har jeg dog ikke indtryk av, at fremgangsmaaten vil medføre.

I løpet av høsten gjennomgik reservelægen i et kortere foredragskursus for pleiepersonalet de viktigste dele av almindelig sykepleie og spæciel sindssykepleie. Foredragene gjentoges, saa hele pleiepersonalet fik anledning til at høre dem, en halvpart ad gangen. Deltagelsen var en frivillig sak. Alle deltok og syntes at omfatte undervisningen med interesse.

Gudstjeneste har som regel været holdt hver 2den sön- og helligdag, og presten har besøkt de syke, som har uttalt ønske derom.

For patienternes underholdning har der som vanlig været sørget ved festlige sammenkomster under de store høitider, likesom der av og til om søndags-eftermiddagen har været arrangert danseoro eller grammofonkonsert. Der spilles kort og andre selskapsspil, holdes aviser og illustrerte blade.

En del patienter har faat overvære kinematografforestillinger i Bodø, med paa forhaand avtalt program.

Paa 10-aarsdagen for asyllets aapning, 22de september, erindredes denne begivenhet ved en enkel festlighet, hvorved kontrolkommissionens medlemmer og endel andre interesserte var tilstede. Telegrafiske hilsener mottoges fra og sendtes i dagens anledning til medicinaldirektøren, asyllets tidligere direktør og forhenværende læger ved asylet.

Der fandt i de første 10 aar 1 404 indlæggelser sted, hvorav 203 gjenindlæggelser. 1 201 patienter kom saaledes under behandling.

Av dr. med. Evensen's beretning for Kriminalasylet.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels.

— — Der er fremdeles grund til at være tilfreds med asyllets arbeidsvirksomhet, skjønt det er vanskelig at sikre de syke jevn tilgang paa arbeide.

Rettelse.

Utdraget av regnskapet for Blakstad asyl i 1911, tabel XXIV, skal være følgende:

	Ialt.	Pr. liggedag.
	Kr.	Kr.
Samlede inntægter	117 444	2.28
— utgifter	101 816	1.97
Derav til lønninger	17 708	0.34
— - kosthold	27 766	0.54
— - vask og renhold	1 290	0.03
— - lys og brænde	5 160	0.10
— - inventarier	1 692	0.03
— - bygningene	1 814	0.04
— - medicinske fornødenheter	358	0.01
Pr. individ og pr. forpleiningsdag kom kostholdet paa ca. 0.45. Blandt inntægterne og utgifterne vedkom henholdsvis kr. 29 445 og kr. 21 120 jordbruket og skogen.		
Paa Dikemark var samlede utgifter	-	1.62

Trykt 1913:

- Nr. 184. Rekrutering 1911. (*Recrutement.*)
- 185. Skiftevæsenet samt overformynderierne 1910. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 186. Norges fiskerier 1911. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 187. Folkemængdens bevægelse 1908 og 1909. (*Mouvement de la population.*)
- 188. Folketælling 1 december 1910. Tredje hefte. Bebodde Hus og Husholdninger. (*Recensement. III. Maisons habitées et ménages.*)
- 189. Stortingsvalget 1912. (*Élections en 1912 pour le Storting.*)
- 190. Sindssykeasylenes virksomhet 1911. (*Hospices d'aliénés.*)
- 191. Norges telegrafvæsen 1911/12. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 192. De offentlige jernbaner 1911/12. (*Chemins de fer publics.*)
- 193. Private aktiebanker 1911. (*Banques privées par actions.*)
- 194. Haandverkstællingen 1910. 2. hefte. (*Recensement des métiers en 1910. II.*)
- 195. Ulykkesforsikring 1910. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 196. Jordbrug og fædrift 1906—1910. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 197. Norges bergverksdrift 1911. (*Mines et usines.*)
- 198. Norges skibsfart 1911. (*Navigation.*)
- 199. Alkoholstatistik II. 1908—1911. (*Statistique des boissons alcooliques: II. 1908 à 1911.*)
- 200. Den Almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1910—1912 (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
- 201. Veterinærvæsenet og kødkontrollen 1911. (*Service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 202. Fabrikttællingen i Norge 1909. Andet hefte. Arbejdslønninger i industrien. (*Recensement industriel 1909: Salaires.*)
- 203. Kriminalstatistik 1909 og 1910. (*Justice criminelle.*)
- 204. Norges postvæsen 1912. (*Statistique postale.*)
- 205. Fængselsstyrelsens aarbok 1909. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1909.*)
- 206. Fabrikttællingen i Norge 1909. Tredje hefte. Arbejdstiden i industrien. (*Recensement industriel 1909: Durée du Travail dans l'industrie.*)
- 207. Fattigvæsenet 1910. (*Assistance publique.*)
- 208. Norges handel 1912. (*Commerce.*)
- 209. Folkemængdens bevægelse 1910. (*Mouvement de la population.*)
- 210. Kriminalstatistik. Oversigt 1886—1904. (*Justice criminelle. Introduction et tableaux rétrospectifs.*)
- 211. Folketælling 1 december 1910. Fjerde hefte: Folkemængde fordelt efter livsstilling. (*Recensement du 1 décembre 1910: Population classée par professions.*)
- 212. Arbejdslønninger 1910. (*Gages annuels des domestiques et salaires des ouvriers.*)
- 213. Industristatistik 1911. (*Statistique industrielle.*)
- 214. Fiskerforsikringen 1912. (*Statistique des assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 215. Norges kommunale finanser 1909. (*Finances des communes.*)
- 216. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1911. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 217. Rekrutering 1912. (*Recrutement.*)
- 218. Skolevæsenets tilstand 1910. (*Instruction publique.*)
- 219. Norges sparebanker 1912. (*Caisses d'épargne.*)
- 220. Norges fiskerier 1912. (*Grandes pêches maritimes.*)

Norges Officielle Statistik, række VI.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VI.)

Trykt 1914.

- Nr. 1. Haandverkstællingen 1910. 3dje hefte. (*Recensement des métiers en 1910. III: Durée du travail.*)
— 2. Norges bergverksdrift 1912. (*Mines et usines.*)
— 3. Arbejdstiden i industrien september 1913. (*Durée du travail dans l'industrie septembre 1913.*)
— 4. De offentlige jernbaner 1912/13. (*Chemins de fer publics.*)
— 5. Norges telegrafvæsen 1912/13. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
— 6. Sindssykeasylenes virksomhet 1912. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har desuten bl. a. utgit følgende verker:

- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 33te aargang, 1913. Kristiania 1914. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
Meddelelser fra Det Statistiske Centralbyrå. Senest utkommet: En og trettiende bind, 1913. Kristiania 1914. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
Maanedsopgaver over vareomsætningen med utlandet 1913. Første bind. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1913. Première année.*)
Norges civile, geistlige og judicielle inndeling 1 april 1912. Kristiania 1912. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1 avril 1912.*)
Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1828—31 december 1910. Kristiania 1889 og 1913.

Samtlige verker er tilsalgs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

13 mai 1914.